

Šablone i stereotipi u dječjem likovnom izrazu

Ivančević, Dijana

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:595545>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Dijana Ivančević

ŠABLONE I STEREOTIPI U DJEČJEM
LIKOVNOM IZRAZU

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Dijana Ivančević

ŠABLONE I STEREOTIPI U DJEČJEM
LIKOVNOM IZRAZU

Diplomski rad

Mentor rada:

dr. sc. prof. art. Miroslav Huzjak

Zagreb, rujan, 2022.

Sažetak

U teorijskom se dijelu ovoga rada čitatelju pokušava približiti pojam šablone, stereotipa te pojam kreativnosti, kao i njezini razvojni stupnjevi te faktori. Potrebno je znati na koje se sve načine ometa dječja likovna kreativnost kako bi ih se znalo izbjeći u radu s učenicima. Kako bi učenici slobodno stvarali originalne i kreativne oblike, a što manje koristili šablone i preuzimali tuđe ideje, iznimno je važno znati na koje se načine dječja kreativnost može potaknuti. Zbog toga su u ovome radu opisani neki načini poticanja i ometanja dječje likovne kreativnosti.

U empirijskom dijelu opisano je istraživanje čiji je cilj bio ispitati utjecaj postupka analize fotografija likovnog motiva na likovno izražavanje učenika razredne nastave u nastavnom predmetu Likovna kultura. Uzorak ispitanika je 164 učenika prvog, drugog, trećeg i četvrtog razreda Osnovne škole Augusta Šenoje u Zagrebu i Osnovne škole Vladimira Nazora u Virovitici od kojih 86 učenika pripada eksperimentalnoj skupini (OŠ Augusta Šenoje), a 78 učenika kontrolnoj skupini (OŠ Vladimira Nazora). Učenicima se u objema skupinama na isti način demonstrirao rad određenim likovnim materijalima te su na isti način objašnjeni likovni pojmovi koji su potom bili pokazani na reprodukcijama te u prirodi i društvu koja okružuje učenike. Najave zadataka u objema skupinama su glasile isto. Nastavni sati razlikovali su se u načinu uvođenja likovnog motiva u motivaciji. U eksperimentalnim skupinama održani su sati s postupkom analize fotografija, dok su u kontrolnim skupinama likovni motiv uvodio pomoću slikovnica, priče ili vođene fantazije. Nakon održanih sati u objema skupinama bodovao se stupanj kreativnosti učeničkih likovnih radova. Stupanj značajnosti razlike između eksperimentalne i kontrolne skupine statistički je utvrđen hi-kvadrat testom. Istraživanjem je utvrđeno da postoji statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija (ES) i bez postupka analize fotografija (KS) u motivaciji. Utvrdilo se kako upotreba postupka analize fotografija motiva u motivaciji pospješuje stupanj kreativnosti učeničkih radova.

Ključne riječi: šablone, stereotipi, kreativnost učenika

Summary

In the theoretical part of this research, the listener ought to understand the principle of template, stereotypes, and notion of creativity, as well as the development stages and factors of creativity. There is a need to understand which are the reasons to cause pupils' art distractions, so there is a way to avoid all of the same when working with pupils. Thus, pupils are free to express their originality and method to create creative figures, not so much as usage of templates and others' ideas. It is necessary to understand how to impact and motivate pupils' creativity. Due to this research, there is an explanation of how to encourage pupils and factors that negatively affect children's creativity.

In the empirical part of this research, there is a description whose goal was to question how to influence the procedure of analyzing photography art motifs on art expression done on pupils attending an art class in elementary school. The research was done over the sum of 164 pupils varying from first to fourth grade in Elementary school August Šenoa in Zagreb and Elementary school Vladimir Nazor in Virovitica to which 86 of the pupils belong to the experimental group (Elementary school August Šenoa), and the remaining 78 pupils belong to the control group (Elementary school Vladimir Nazor). In both groups, the pupils were demonstrated how to work with certain visual materials. In addition, they have explained artistic terminology that was later shown in reproduction, also in nature, and amongst the peers that surround the pupils. Both groups had the same explanation of what task will be done. The difference in lessons was how to implement artistic motifs to the pupils' motivation. In the experimental group the pupil's procedure on how to analyze photographs, while in the control group artistic motif is introduced throughout picture book, story, or leading fantasy. After lessons in both groups, there was a scoring system on creativity regarding pupils' work. The degree of importance between the experimental and control group was determined using the Chi-square test. With this research, it has established that there is a significant difference between artwork done by the procedure of analyzing photos (ES) and without the procedure of analyzing photos in motivation. It has established how the procedure of analyzing the photo motifs in motivation significantly improves the degree of creativity in a pupil's work.

Keywords: templates, stereotypes, pupils' creativity

SADRŽAJ

1. TEORIJSKI DIO	1
1.1. UVOD	1
1.2. KREATIVNOST	2
1.2.1. <i>POJAM KREATIVNOSTI</i>	2
1.2.2. <i>RAZVOJNI STUPNJEVI KREATIVNOSTI (PREMA TAYLORU)</i>	5
1.2.3. <i>VRSTE MIŠLJENJA I KREATIVNOST</i>	5
1.2.4. <i>FAKTORI KREATIVNOSTI</i>	7
1.2.5. <i>POTICANJE DJEČJE LIKOVNE KREATIVNOSTI</i>	9
1.2.6. <i>OMETANJE DJEČJE LIKOVNE KREATIVNOSTI</i>	11
1.3. ŠABLONE	14
1.4. STEREOTIPI	15
1.5. METODA ANALITIČKOG PROMATRANJA	16
2. EMPIRIJSKI DIO	17
2.1. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja	17
2.1.1. <i>Cilj istraživanja</i>	17
2.1.2. <i>Problemska pitanja</i>	17
2.1.3. <i>Hipoteze istraživanja</i>	18
2.2. Metodologija istraživanja	19
2.2.1. <i>Ispitanici</i>	19
2.2.2. <i>Vrsta istraživanja</i>	20
2.2.3. <i>Metoda istraživanja</i>	20
2.2.4. <i>Tehnika istraživanja</i>	20
2.2.5. <i>Instrumenti istraživanja</i>	20
2.2.6. <i>Varijable istraživanja</i>	20
2.3. Postupak	20
2.4. Obrada rezultata	21
2.5. Rezultati istraživanja	22
2.5.1. <i>Komparativna analiza kreativnosti učeničkih likovnih uradaka</i>	30
2.6. RASPRAVA	45
2.7. ZAKLJUČAK	46
3. LITERATURA	47
4. PRILOZI	51

1. TEORIJSKI DIO

1.1. UVOD

Ne postoji slobodniji oblik samoizražavanja od kreativnosti. Djeci najveće zadovoljstvo pruža mogućnost izražavanja sebe i to slobodno, bez osuđivanja. Isprobavanjem novih ideja i rješavanjem problema dijete razvija svoju kreativnost koja potiče mentalni razvoj. U likovnom smislu suprotnost kreativnosti i stvaranju mogu se smatrati šablone i stereotipi. Stoga, da bi djeca bila kreativna, trebaju se osloboditi ustaljenih obrazaca i stereotipa. Najjednostavnije je preuzeti tuđe ideje, poznata rješenja i ne razmišljati uopće. Kad bi se svi time vodili, društvo ne bi napredovalo. Ne bi bilo budućnosti da nema kreativne djece. „Svijet u koje danas živimo produkt je kreativnih ideja iz prošlosti, a svijet u kojem ćemo sutra živjeti zavisi o današnjim kreativnim doprinosima.“ (Brešan, 2008, str. 10)

Dječja je kreativnost u području likovnog stvaralaštva izuzetno važna u obrazovnome sustavu. Crtanje i slikanje složen je proces u kojem dijete spaja različite elemente svoje okoline u novu smislenu cjelinu. „U procesu odabira, tumačenja i preoblikovanja ovih elemenata, dao nam je više od slike ili skulpture, dao nam je dio sebe: kako misli, kako se osjeća i kako on vidi.“ (Lowenfeld i Lambert Brittain, 1987, str. 1) Niti jedno dijete ne bi trebalo smatrati nekreativnim jer svako dijete u sebi krije kreativni potencijal i svako je dijete sposobno izraziti tu kreativnost, ali glavni fokus bi trebao biti sam proces, a ne kvaliteta ishoda. Učitelj ima ulogu poticati na kreativnost i ispoljavanje kreativnih potencijala učenika (Kadum, 2011).

U današnje vrijeme djeca sve manje osmišljavaju vlastita, inovativna rješenja. Rijetki su oni koji se usude biti drugačiji od svih jer su naučeni da je loše biti različit. Ljudi mogu biti slični, ali ne postoje dvije potpuno identične osobe. Svatko ima pravo biti drugačiji i imati različita mišljenja od većine. Možda se upravo u tom razmišljanju, koje se suprotstavlja drugima, krije rješenje nekog problema na nov i neuobičajen način. Zbog toga, veliku ulogu imaju odrasli koji svojim postupcima mogu poticati, ali i ometati dječje likovno stvaralaštvo. Kako bi poticali kreativnost djece, potrebno je znati na koji način to raditi. Ali isto tako dobro je biti upućen koji postupci sputavaju dječju kreativnost kako bi ih izbjegavali u radu s djecom. Što je divergentno mišljenje razvijenije to je viša razina kreativnosti osobe. Burkhart

(1962) naglašava važnost poučavanja prema divergentnom mišljenju. Ističe vrijednost divergentnog pitanja jer ono od učenika zahtijeva promatranje sadržaja s različitih gledišta i sudjelovanje u odgovaranju na pitanje na maštovit način.

„Za kreativnost djece možemo, posluživši se metaforom, reći da je ptica u letu koju je teško uhvatiti, a kad je uhvatiš, i nije više ptica, jer je zaustavljen njezin let.“ (Nola, Kroflin, Posilović i Supek, 1987, str. 9)

1.2. KREATIVNOST

1.2.1. POJAM KREATIVNOSTI

Različite asocijacije stručnjaka i laika na pojam kreativnosti rezultiraju velikim brojem različitih definicija kreativnosti. Stavovi o kreativnosti nisu jednoznačni zbog čega je izuzetno teško dati definiciju kreativnosti kao jedinstvene cjeline. Kreativnost je stvaralački proces, pristup problemu, način rada. Promatra se kao opći ljudski potencijal. (Grgurić i Jakubin, 1996) Razvoj kreativnosti važan je za individualnu samoaktualizaciju i izražavanje. (Esquivel (1995).

„Treffinger je istražio više od stotinu različitih definicija kreativnosti, pri čemu njene značajke variraju između ljudi, pritom niti jedna osoba ne posjeduje sve značajke, niti ih pokazuje cijelo vrijeme. Mnoge od tih značajki mogu biti naučene i odgajane i teško je predvidjeti koji učenici mogu biti kreativno produktivni u studentskoj dobi.“ (Popčević i Bedeković, 2009, str. 172; prema Treffinger, 1988)

Kreativnost je „mišljenje i odgovarajući proces koji povezuje naše prethodno iskustvo, odgovore na stimulanse (objekte, simbole, ideje, ljude, situacije) i stvaranje najmanje jedne jedinstvene kombinacije“. (Parnes prema Isenberg i Jalongo, 1997, str. 4) Kreativnost nije znanje, nije nešto što se u dijete može staviti obrazovanjem. (Grgurić i Jakubin, 1996). Dakle, kreativnost je sposobnost, a ne znanje. Mnogi su znalci zaokupljeni naučenim činjenicama koje ih koče u pronalasku nečeg inventivnog. Iz tog se može zaključiti da „invencija ne ovisi izravno o znanju“. (Srića, 1992, str. 22) „Stručnost nije kreativnost. Stručnjaci ostvaruju visoke rezultate unutar svojeg područja, ali samo kreativne osobe mijenjaju to područje.“ (Huzjak, 2006, str. 236)

Kreativnost znači raditi nešto novo i drugačije od načina na koji se obično radi ili čak odupirati se normama društva. Karakteriziraju je otvorenost duha, želja za promjenom, mašta, invencija, originalnost, dar pronalazača, smisao za bitno, kritičnost, i dr. (Grgurić i Jakubin, 1996). Kreativnost je jedna od značajnih ljudskih osobina koja ima višestruki utjecaj, kako na osobni rast i razvoj, tako i na društveni napredak. (Kragulj i Somolanji, 2009) Ozimec (1996, str. 132) navodi da je kreativnost „skup ljudskih osobina koje u jednom sinergičnom djelovanju omogućuju pojedincu da uočava, otkriva, predviđa, prihvaća, kombinira... stvari i pojave na jedan nov, svjež, neuobičajen i originalan način.“ Esquivel (1995, str. 186) ističe da se kreativnost može promatrati kao „kritički proces koji je uključen u stvaranje novih ideja, rješenje problema, ili samoaktualizaciju pojedinaca“.

Huzjak (2008) navodi da je kreativnost tvoračka sposobnost koja može, ali i ne mora biti osobina darovitog pojedinca. Za Karlavariša kreativnost je splet obilježja intelekta i osobnosti, motivacije, emotivnosti i drugih faktora koji u svojoj koncentraciji i usmjerenosti predstavljaju osnovu stvaralaštva. (Grgurić i Jakubin, 1996) „Kreativnost je aktivnost koja daje nove, originalne proizvode u materijalnoj ili duhovnoj sferi koji se (proizvodi) ne mogu pripisati imitaciji već ranije postojećih proizvoda jer su od njih bitno drugačiji.“ (Petz i sur., 1992, str. 203) Keong (2008) smatra kako su svi ljudi kreativni, a razliku čini domet u kojem se razvija vlastiti kreativni potencijal. Somolanji i Bognar (2008) tvrde da je kreativnost urođena sposobnost svakog pojedinca. Iz toga se može zaključiti da je svako dijete kreativno i u svakoj osobi leži kreativnost, samo se taj potencijal koji imaju u sebi treba probuditi i poticati. "Kreativnost je genetsko svojstvo ljudske prirode, dato po rođenju svim ljudskim bićima, a ne samo rijetkim pojedincima. Dana je kao mogućnost, a da li će se i ispoljavati, to je drugo pitanje". (Ozimec, 1987, str. 13) „Posljedično tome, dodatno osvještavanje i poticanje stvaralaštva valjalo bi shvatiti i kao obvezu svih nastavnika.“ (Turk, 2009, str. 110)

Za Sriću (1992) je kreativnost društvena potreba. Da bi se dogodio napredak, potrebno je svim problemima pristupiti inovativno i kreativno. Ako nema kreativnosti, čovječanstvo ne ide naprijed, već unazad. Zbog toga se konstantno trebaju stvarati nove ideje kako bi se čovječanstvo guralo prema naprijed. „Kako su djeca naša budućnost, čovječanstvo bi bez kreativne djece bilo bez budućnosti.“ (Cvetković-Lay i Pečjak, 2004, str. 12) Bez kreativnosti nema napretka.

„Zajednička definicija koja obuhvaća većinu gledišta mogla bi glasiti da je kreativnost urođena sposobnost svakog pojedinca da proizvodi određenu novinu na već postojeće stanje bilo u materijalnoj, bilo u duhovnoj sferi (rješenja, ideje, umjetnički oblici, teorije ili proizvodi), da je ta novina originalna, ekonomična i primjenjiva unutar određenoga socijalnoga konteksta te da je pozitivno usmjerena.“ (Somolanji i Bognar, 2008, str. 89). Također, većina autora se slaže da u kreativnosti leži ključ daljnjeg razvitka svijeta.

Ellen Winner (2005) navodi podjelu kreativnosti na kreativnost s malim „k“ i kreativnost s velikim „K“. „Kreativnost“ (veliko K) podrazumijeva istežanje, mijenjanje ili čak transformiranje područja. Ta se kreativnost ne odnosi na djecu. Djeca koja su „kreativna“ (malo k) samostalno otkrivaju pravila i tehničke vještine određenog područja, uz minimalno vodstvo odraslih, i izmišljaju neobične strategije za rješavanje problema. (Winner, 2005)

„U svim shvaćanjima i definiranjima kreativnosti zajednička su dva elementa:

1. kreativni pojedinac uočava, vidi, doživljava, kombinira stvari i pojave na nov, svjež, neuobičajen način;
2. kreativni pojedinac proizvodi nove, neuobičajene, drukčije ideje i djela.“ (Čudina-Obradović, 1991, str. 51)

Što bi značilo da jedni misle da je kreativna osoba samo ona koja proizvodi, a ne samo uočava (kreativnost = stvaralaštvo), a drugi smatraju da je sposobnost uočavanja neobičnog barem znak kreativnosti (kreativnost = osobina), stoga su njima kreativne osobe one osobe koje imaju navedenu sposobnost. (Čudina-Obradović, 1991)

1.2.2. RAZVOJNI STUPNJEVI KREATIVNOSTI (PREMA TAYLORU)

Irwing Taylor je razvoj kreativnosti svrstao u pet stupnjeva prema doprinosu originalnosti:

1. kreativnost spontane aktivnosti (1 - 6 g.) – samostalno izražavanje, spontan djetetov izraz;
2. kreativnost usmjerene aktivnosti (7 – 10 g.) – spontano izražavanje uz svjesno nastojanje za poboljšanjem, postizanjem „sličnosti“ s realnim objektom;
3. kreativnost invencije (11 – 15 g.) – opažanje i izražavanje novih likovnih odnosa;
4. kreativnost inovacije – donošenje značajnih promjena u likovnom izrazu unošenjem složenijih likovno-jezičnih i tehničkih mogućnosti;
5. kreativnost stvaranja (18+ g.) – stvaranje potpuno novih likovno-pojmovnih sustava – stilova. (Grgurić i Jakubin, 1996, str. 97)

„Taylorov bi se model mogao interpretirati ovako: ako dijete povlači crte po papiru, ono nije stvorilo društveno vrijedan produkt, ali je ipak nešto stvorilo.“ (Huzjak, 2008, str. 32). Prva četiri stupnja odnose se na „kreativnost“ (malo k), a zadnji stupanj na „Kreativnost“ (veliko K). Dječja se kreativnost ne procjenjuje prema konačnom djelu, kao što je to stvar kod odraslih osoba. U dječjoj je kreativnosti najbitnija priroda procesa.

1.2.3. VRSTE MIŠLJENJA I KREATIVNOST

Pojam kreativnosti počeo se intenzivno proučavati sredinom 20. st. kad je psiholog Joy Paul Guilford ljudsko mišljenje podijelio na divergentno i konvergentno. (Popčević i Bedeković, 2009)

Kao osnovnu karakteristiku kreativnosti Guilford navodi divergentno mišljenje. (Somolanji i Bognar, 2008) To bi značilo da razvijenije divergentno mišljenje uvjetuje višu razinu kreativnosti osobe. Divergentno se razmišljanje odnosi na sklonost korištenja različitih metoda za rješavanje problema (Wantz & Morran, 1994). Lubart (2016) navodi da je takvo mišljenje usmjereno prema istraživanju više smjerova misaonog procesa te traženju i otkrivanju novih, originalnih i višestrukih rješenja. Prema Nola i sur. (1987) divergentno se mišljenje odvija u „široko određenim okvirima, sa slobodnim normama, s raznovrsnim

mogućnostima odgovora.“ (Nola i sur., 1987, str. 47) Misli su raspršene na više različitih rješenja, a ne samo na jedno jedino. Divergentni pojedinac razmišlja fleksibilno, on daje različite odgovore na postavljeni problem. Lowenfeld i Lambert Brittain (1987) navode nekoliko primjera otvorenih pitanja koja potiču divergentno razmišljanje: *Koje vas boje rastužuju? Kako biste se osjećali da ste ljubičasta boja? Koje biste boje voljeli biti?* „Divergentno mišljenje je proces koji je pretpostavkom dolaženja do novog likovnog djela.“ (Grgurić i Jakubin, 1996, str. 80) Što je znanje dublje, a mogućnost povezivanja dijelova iskustva veća, velika je mogućnost dolaska do novog kreativnog djela. Ipak, iskustvo može imati i negativnu stranu jer „kad probleme rješavamo rutinski, onda po pravilu gazimo utrim stazama, što znači da nismo ni najmanje kreativni.“ (Srića, 1992, str. 21) Pojedinac mora raspolagati znanjem te biti slobodan od iskustva, odnosno mora imati spontani pogled. (Jakubin i Grgurić, 1996). Već naučena rješenja ometaju nastanak originalnijih. Guilford ističe da to mišljenje prevladava i u djeteta u predškolskoj dobi i općenito u slobodnim djelatnostima djeteta koje nisu skućene disciplinom učenja. (Nola i sur., 1987) Likovni rad potiče razvoj divergentnog mišljenja budući da ono nema samo jedno rješenje, već postoji mnogo načina rješavanja likovnog zadatka.

Konvergentno je mišljenje usmjereno jednom rješenju problema. (Srića, 1992) Postoji samo jedan točan rezultat, stoga je originalnost isključena. Takvo se mišljenje kreće u već određenim okvirima, po uhodanim shemama, ograničenim normama, stegnutim i usko kanaliziranim prema postavljenom cilju. (Nola i sur., 1987) Konvergentno mišljenje dovodi do očekivanih i predvidljivih rješenja. (Pečjak, 2006) Konvergentno je mišljenje karakteristično za školu, a često se primjenjuje u testovima inteligencije u kojima je samo jedan odgovor točan. Bitno je i u stjecanju znanja. Cropley (1999) ističe kako je za uspješnu kreativnu produkciju, uz određenu razinu znanja, važno i jedno i drugo mišljenje.

Tablica 1: Značajke divergentnog i konvergentnog mišljenja (Isenberg i Jalongo, 1997, str. 14)

Divergentno mišljenje	Konvergentno mišljenje
Generativno - cijene se informacije kao stimulirajuće ideje	Analitičko - cijeni se ispravnost
Istraživačko - mnogo mogućnosti, nevažno je potencijalan izvor inspiracije	Selektivno - jedan je točan odgovor; odbacuje se nevažno
Nepredvidljivo - oslanja se na intuiciji više nego na logici	Predvidljivo - slijedi logiku
Vodi do izvrsnih odgovora	Vodi do točnih odgovora

1.2.4. FAKTORI KREATIVNOSTI

Huzjak (2008) navodi faktore divergentnog mišljenja koje utvrđuje Guilford, a to su: fleksibilnost, fluentnost, originalnost i elaborativnost.

Divergentnom mišljenju pripadaju sljedeća četiri faktora kreativnosti:

1. **Fleksibilnost** (lat. *flectere* = savijati, pregibati) se odnosi na brzo pronalaženje što više relevantnih rješenja/odgovora nekog problema. Očituje se u brzom u kombinaciji rješenja i pokretljivosti ideja. (Cvetković-Lay i Pečjak, 2004) Mišljenje djece pokretljivije je od mišljenja odraslih kod kojih su česte misaone blokade koje mogu potpuno zaustaviti tijek misli. Kvašček (1981) navodi razliku između spontane i adaptivne fleksibilnosti. Spontana fleksibilnost je sposobnost da se neka ideja varira u širokom opsegu. Bitno je spontano variranje različitih vrsta odgovora, kategorija rješenja, mijenjanje klase ideja i prelaženje iz jedne klase u drugu. Adaptivna fleksibilnost odnosi se na sposobnost izvršavanja izmjena tijekom rješavanja zadataka, sposobnost promjene stava tijekom rješavanja problema, mijenjanje interpretacije zadataka i otkrivanje novih strategija ili načina rješenja problema.
2. **Fluentnost** (lat. *fluere* = teći). Torrance (1979) ističe da je fluentnost sposobnost obradbe informacija i objekata na različite načine. Mogućnost je simultanog sagledavanja različitih mogućnosti, što više kategorija. Fluentnost je stvar lakoće kojom pojedinac dohvaća informacije iz svojih osobnih podataka u pohrani. (Guilford, 1966) Prema Cvetković-Lay i Pečjak (2004) fluentnost pripada primarnim mentalnim sposobnostima, a očituje se u lakom i maštovitom smišljanju brojnih odgovora, ideja i brzom uporabi riječi. Tečnost govora i protočnost ideja primjeri su samo nekih vrsta fluentnosti.

Kvašček (1981) definira sljedeće fluentnosti:

- a) **Fluentnost riječi** sposobnost je generiranja riječi koje ispunjavaju posebne strukturalne zahtjeve.
- b) **Asocijativna fluentnost** je sposobnost brzog generiranja riječi koje ispunjavaju zahtjeve u pogledu značenja.

- c) Ekspresivna fluentnost se odnosi na sposobnost brzog povezivanja dane grupe riječi u smisaonu cjelinu ili sposobnost produkcije grupe riječi koje su smisljeno povezane.
 - d) Fluentnost ideja sposobnost je produkcije ideja na zadanu temu, npr. navođenje što većeg broja predmeta na zadanu temu koji imaju određeno svojstvo.
3. Originalnost (lat. origo = začetak) se odnosi na proizvodnju rijetkih ili posve novih ideja, neobičnost rješenja. (Grgurić i Jakubin, 1996) Ponajprije se iskazuje kroz jedinstvenost i rijetkost ideja, metoda i proizvod mišljenja. (Cvetković-Lay i Pečjak, 2004)
 4. Elaborativnost (lat. elaborare = izraditi) je mogućnost ukrašavanja već proizvedenih informacija raznim detaljima. ideja detaljima. (Guilford, 1966). Odnosi se na što više detalja u odgovorima. Kvašček (1981) navodi da su figuralna elaboracija i semantička elaboracija sposobnost razrađivanja detalja plana, razvijanja detalja i planiranja istraživanja, razvijanja ideja i razrade plana istraživanja određenog problema u cjelini.

Osim navedenih faktora, za kreativnost su značajni i konvergentni faktori:

5. Osjetljivost za probleme sposobnost je uočavanja nedostataka ili potrebe za promjenama ili poboljšanjima u postojećim stvarima. Kvašček (1981) navodi kako ovaj faktor obuhvaća i sposobnost otkrivanja problema u nedoživljenim problemskim situacijama.
6. Redefinicija je sposobnost napuštanja starih načina tumačenja poznatih predmeta kako bi se iskoristili u nove svrhe. (Huzjak, 2008)

1.2.5. POTICANJE DJEČJE LIKOVNE KREATIVNOSTI

„Likovne stvaralačke sposobnosti razvijaju se ili oslabljuju onoliko koliko je pojedinom djetetu dato ili uskraćeno pravo njegove individualnosti.“ (Belamarić, 1987, str. 13) Učenik će iskoristiti vlastite potencijale i ideje kad stekne osjećaje sigurnosti i sposobnosti koji su rezultat potvrđivanja uspješnosti i ljepote njegovih likovnih radova. Tek kada se dogodi stvaralačka percepcija, odnosno usmjerenost pažnje djeteta koja nadilazi uobičajenu opću percepciju, dijete može likovno izraziti što je opazilo i otkrilo. (Belamarić, 1987) Ako je dijete usredotočeno na promatranje oblika, ono će otkriti ne samo vidljive podatke, već i njegovo značenje i smisao.

Načini koji u djeci potiču interes za pojave u svijetu i njihovo likovno izražavanje su: usmjeravanje opažanja na neki oblik ili pojavu, aktiviranje sjećanja, odnosno razgovor o nečemu što su spontano vidjela i doživjela, maštanje, ilustracije, zamišljanje, potvrđivanje i igre s likovnim materijalima i sredstvima. (Belamarić, 1987) Postavljajući pitanja učenicima koja izazivaju njihova poimanja, sprječava se zagovaranje vlastitog načina viđenja. Učeničke odgovore ne bi trebalo ispravljati, a pomoću njih se može otkriti na koji način dijete razmišlja. *Što vidiš i što još vidiš?* jednostavna su pitanja kojima se djecu potiče na usmjeravanje pažnje. Na njih se mogu nadovezati određenija pitanja o dijelovima, boji, materiji, aspektima oblika ili pojave i dr. Djeca će se lakše i kreativnije likovno izražavati ako na takav način upoznaju oblike ili pojave.

„Djeca ne crtaju ono što konkretno vide, nego ono što izdvajaju, pamte i poimaju o nekom obliku ili pojavi.“ (Belamarić, 1987, str. 257) Razgovorom o viđenom ili doživljenom čuva se bogatstvo proživljenog i produbljuje sjećanje.

Maštanje se odnosi na kreiranje novih slika na temelju otprije poznatih događanja ili pojava. Raznorazne ilustrirane priče, bajke i pjesme razvijaju maštu kod djece. „Bogatstvo i originalnost dječje mašte uvjetovani su slobodnim, spontanom i osmišljenim vođenjem u likovnom izražavanju svega što čini okolinu i život djece.“ (Belamarić, 1987, str. 258)

Zamišljanje je sposobnost premještanja različitih predodžbi i pojmova iz sfere nevidljive stvarnosti u likovni izraz. Ono omogućuje djeci pronalazak likovnog tumačenja za svaki pojam, pojavu, osjećaj, glazbu i sl.

Igre s likovnim materijalima poput olovke ili boje mnogo su više od same igre jer učenicima daju osjećaj slobode te ih ohrabruju da upoznaju i ispituju pojedine mogućnosti likovnih sredstava i njihovih svojstava.

Belamarić (1987) navodi kako djecu treba poticati da samostalno traže nove sadržaje kako bi upotpunjavali i osamostaljivali svoje stvaralačke sposobnosti. Pivac (2016) navodi da odsustvo straha od vrednovanja i ocjena likovnih radova omogućuju učenicima da tijekom metodički osmišljenog procesa likovnog izražavanja dožive iskustvo ugone i zanesenosti kao imanentnih doživljaja unutar stvaralačkog procesa. Dakle, potrebno je doživjeti „flow“ (Csikszentmihalyi, 1997) u kreativnoj aktivnosti kako bi došlo do razvitka stvaralaštva i mašte. „Osobu koja doživljava flow u kreativnom stvaralaštvu odlikuje odsustvo svake rastresenosti i brige, jedinstvo akcije i svijesti, iskrivljeno poimanje vremena, balans između izazova i vještina, jasno određeni ciljevi.“ (Šarančić, 2014, str. 96)

Organizacija svakog nastavnog procesa treba biti usmjerena na razvoj kreativnosti kod djeteta. Grgurić i Jakubin (1996) navode deset postupaka kojim se može potaknuti kreativnost kod učenika:

1. Umješno i samostalno stvaranje ideja.
2. Putem slobodne komunikacije s učenicima provjeravati njihove ideje i misli i likovne proizvode.
3. Prihvatiti i cijiniti učenikove ideje i originalna rješenja.
4. Ne podcjenjivati učeničke ideje i ne označavati ih kao krive ili neprikladne.
5. Putem alternativnih pitanja poticati učenike na drugačija rješenja.
6. Nakon završenog likovnog produkta, omogućiti učenicima „varijacije“ na istu temu – bilo promjenom likovne tehnike ili redefinicijom (boje, oblika i slično).
7. Ohrabriti učenike da sami pronalaze što veći broj raznovrsnih likovnih rješenja, ohrabriti ih alternativnim pitanjima (može li drugačije, bi li mogao nešto doraditi i slično).
8. Tijekom likovnog procesa istaknuti originalno i kreativno rješenje, te pozitivnim stavom poticati i ostale učenike da stvaralački reagiraju.
9. Zainteresiranim učenicima omogućiti rad s raznolikim materijalima i tehnikama. Uklopiti ih u dodatne likovne aktivnosti.
10. Organizirati s učenicima posjete galerijama i muzejima, a nakon toga povesti razgovor o njihovim impresijama.

U nastavi je potrebno poticati kreativnost jer ona značajno podiže kvalitetu nastave. Učenike treba neprestano poticati da uočavaju probleme i postavljaju pitanja, a učitelji ne smiju nametati svoja mišljenja i rješenja.

Torrance (1965) navodi pet principa koji potiču kreativno ponašanje učenika:

1. uvažavati neobična pitanja,
2. uvažavati maštovite i neobične ideje,
3. pokazati djeci da njihove ideje imaju vrijednost,
4. osigurati vrijeme u kojem se ne vrednuje,
5. spojiti evaluaciju s uzrocima i posljedicama.

1.2.6. OMETANJE DJEČJE LIKOVNE KREATIVNOSTI

Stvaralačke sposobnosti djece se oslobađaju ako dođe do uklanjanja načina ometanja likovnog stvaralaštva. Zadiranje i ograničavanje slobode dječjeg likovnog stvaralaštva, odnosno ometanje dječjeg likovnog stvaralaštva, nastaje zbog neshvaćanja uloge, funkcije i sposobnosti u razvoju djece. Okolina svojom željom i dobrom namjerom da poduči djecu crtati ili slikati rezultira većom štetom, nego koristi. Pod utjecajem okoline, dijete će oponašati dane shematske predloške, a sve manje će stvarati vlastite oblike. Runco (2004) navodi sljedeće utjecaje koji mogu spriječiti kreativnost: nedostatak poštovanja (posebno za originalnost), birokraciju, ograničavanje, nedostatak autonomije i resursa, neprikladne norme, upravljanje projektima, negativne povratne informacije, vremenski pritisci, suparništvo i nerealistična očekivanja.

Prema Belamarić (1987) načini ometanja kreativnosti mogu se podijeliti u dvije skupine: prvu čine svi oblici izravnog miješanja i interveniranja u likovne radove djece, a drugu čine odgojni postupci i stavovi.

CRTANJE DJECI. Crtanje djeci ugrožava i prekida prirodne i svrhovite načine opažanja, shvaćanja i stvaranja oblika u djece. (Belamarić, 1987) To je primjer privikavanja djecu na pasivnost. Dijete će oponašati oblike koje im odrasla osoba nacrtala, ali ih neće razumjeti.

ISPRAVLJANJE DJEČJIH OBLIKA. „Ispravljanje dječjih oblika izravnim popravljanjem ili usmenim uputama djeluje jednako kao i crtanje predloška.“ (Belamarić, 1987, str. 253) Dijete se osjeća nesigurno kad ih odrasle osobe podučavaju kako nešto trebaju napraviti. Uplitanje odraslih može loše utjecati na njihovo samopouzdanje jer će sumnjati u kvalitetu vlastitih oblika.

SLIKOVNICE ZA BOJENJE. Slikovnice za bojenje prepune su shematskih i naturalističkih oblika koji djeci mogu biti složeni. Pojednostavljeni shematski oblici se relativno lako urezuju u njihovo pamćenje te se ih se lako prisjećaju kad im zatreba sličan oblik. (Belamarić, 1987) Budući da ih automatski ispunjavaju, ne zahtijevaju razmišljanje niti bilo kakvo opažanje. Bojajući složene naturalističke oblike dijete dobiva dojam da nije sposobno za likovni rad jer je svjestan njihove prividne realističnosti kojima on ne raspolaže. „Osim toga, bojenje tih slikovnica daje djeci lažni dojam da sami nešto pridonose inače njima nedostižnim oblicima.“ (Belamarić, 1987, str. 253) Učitelji za motivacijski model prema kojem učenici trebaju naslikati svoj rad znaju koristiti ilustracije. To se smatra nestručnim pokazivanjem inspiracije i rezultira nekvalitetnim dječjim radovima. Promatrajući takve ilustracije, dijete će smatrati da upravo tako treba izgledati njegov rad, ali će spoznati da nije u mogućnosti to izvršiti zbog intelektualnih i psihomotoričkih mogućnosti. Učitelji radove koje liče ilustracijama smatraju uspješnima. „Iz ovog proizlazi stav većine nastavnika kako „znati crtati“ znači moći načiniti ilustraciju jednake kvalitete kao Disneyjev animator.“ (Huzjak, 2008, str. 38) Huzjak (2008) navodi kako je rezultat nepoznavanja kriterija likovnoga vrednovanja dijeljenje najviših ocjena svima u razredu, vrijeđajući tako najbolje, a tolerirajući najlošije. Budući da gotove ilustracije i bojanke uskraćuju učenicima misaoni proces i sadrže određeni stupanj stilizacije, poželjno ih je izbjegavati. „Ako očekujemo da učenici nacrtaju životinje – pokažimo im fotografije.“ (Huzjak, 2008, str. 38)

IZLAGANJE DJEČJIH RADOVA. Svaka je škola bogato ukrašena dječjim radovima. Njihova stalna prisutnost u okolini djece utječe na njihova vlastita viđenja i oblike jer kada sama pokušaju nešto izraziti, viđeni im se primjeri nesvjesno nameću. (Belamarić, 1987)

ŠIRENJE SHEMATSKIH OBLIKA MEĐU DJECOM. Još jedan način ometanja kreativnosti je i širenje shematskih oblika među djecom. (Belamarić, 1987) U današnje vrijeme djeca često međusobno preuzimaju shematske oblike, a sve manje stvaraju nove, vlastite oblike. „Sve to dovodi do masovne pojave uniformnih, neinventivnih i praznih oblika

u likovnim radovima djece odnosno do umrtvljivanja jednog dijela njihovih sposobnosti i duha.“ (Belamarić, 1987, str. 254)

Prema Belamarić (1987) odgojni postupci i stavovi kao što su: vrednovanje i procjenjivanje likovnih radova djece, komentiranje i prigovaranje, pre naglašavanje vrijednosti te urednost i preciznost čine drugu skupinu ometanja dječje kreativnosti.

VREDNOVANJE I PROCJENJIVANJE LIKOVNIH RADOVA DJECE. Vrednovanje i procjenjivanje likovnih radova djece blokira djetetov osjećaj slobode, a samim time i spontanost, odnosno sposobnost stvaralaštva. (Belamarić, 1987) Ako djetetov rad ne bude izvrsno ocijenjen kao njegovi prethodni, postoji mogućnost da će postati nesigurno u sebe i svoje stvaralaštvo te će početi odustajati od likovnog rada.

„Ocjenjivanje i procjenjivanje likovnih radova djece uveliko pogoršava, često potpuna neupućenost u njihov likovni jezik, što dovodi do apsurdnih pojava da se stvaranje izvornih oblika proglašava kao nesposobnost, a imitiranje naturalističkih oblika i shema, zbog toga što su prepoznatljivi, kao vrijednost.“ (Belamarić, 1987, str. 254)

KOMENTIRANJE I PRIGOVARANJE. Komentiranje i prigovaranje, kao i pokazivanje nezadovoljstva dovodi to toga da dijete gubi sigurnost ili pruža otpor što se loše odražava na njegov interes za likovno izražavanje.

PRENAGLAŠAVANJE VRIJEDNOSTI. Pretjerano pohvaljivanje djece dovodi do toga da djetetov cilj postaje pohvala, a ne likovni jezik i razvoj različitih sposobnosti.

1.3. ŠABLONE

„Šablona je plastično ili drveno pomagalo s pomoću kojeg možemo postići da različiti ljudi dobiju istovjetan crtež.“ (Huzjak, 2008, str. 39) Predložak je po kojem se nešto izrađuje, reproducira ili serijski umnožava. Stereotipi i šablone izričaji su u kojima nema niti autorove originalnosti niti njegove osobnosti. U današnje vrijeme u likovnom izražavanju djece dominiraju likovne fiksacije koje preuzimaju iz medija ili jedni od drugih. Djeci predstavlja neprijatelja budući da koči njihovu slobodu izražavanja u likovnim radovima. One sadrže najviši oblik pojednostavljanja, a njihovo korištenje ne zahtijeva kognitivni napor i napor vlastita istraživanja. „Iza nje će se sakriti osoba koja strahuje da bi njezina različitost od drugih mogla biti kritički obilježena.“ (Huzjak, 2008, str. 39)

Šablone znatno utječu na uništavanje mašte i kreativnosti. Djecu od najranije dobi treba poticati na originalno izražavanje. Uplitanjem okoline u likovno izražavanje djeteta može dovesti do podlijeganja shematskim predlošcima. Prema Huzjaku (2008), šablone nastaju već oko 3. do 4. godine kada nedovoljno educiran odgojitelj ili roditelj pokazuje djetetu kako se nešto radi ili crta, na primjer šablona čovjeka, ptica u dva luka ili srca koja to nisu, a zatim pohvaljuje dijete ako prihvati nametnuti obrazac. Sva se djeca osjećaju sigurnije kad su pod zaštitom odraslih, a upravo će to i dobiti ako prihvate šablone. Koristeći se šablonama dijete želi izbjeći kritike na svoje likovne radove i strah da će se razlikovati od drugih. Prihvatanjem šablone dijete neće dobiti samo zaštitu okoline, već i pohvalu. Međutim, odrasli šalju pogrešnu poruku kad odobravaju šablonizirane dječje likovne radove, a one koje to nisu – kritiziraju i ispravljaju. To dovodi do toga da će dijete prestati stvarati svoje oblike jer će smatrati da je njegov rad kreativan i uspješan samo ako koristi predloške. Djeca koja ne ulažu nikakav trud i kopiraju tuđe ideje dobit će pohvalu od roditelja. Iz čega se može zaključiti da se šablone stječu pogrešnim odgojem. Takvim odgojem djeca neće imati vlastiti stav, već će preuzimati tuđa mišljenja što može dovesti do toga da u budućnosti neće tolerirati ljude koji su različiti od njih.

Šablona u likovnom izrazu ne predstavlja opasnost samu po sebi, već problem može nastati kad osoba počne prihvaćati šablonsko ponašanje i prilagođavati svoj život kako bi zadovoljila većinu. (Huzjak, 2008) Opasnost nastaje kad dijete počne razmišljati onako kako su mu drugi nametnuli.

1.4. STEREOTIPI

Stereotipi su posvuda, prisutni su u svim društvima, a mogu problematizirati: spol, nacionalnost, rasu, godine, vjeru, spolnu orijentaciju i dr. Opće su prihvaćena mišljenja o određenim skupinama, a samim time i njezinim članovima. Prihvaćaju se nekritički, bez detaljnog analiziranja i pregleda stvarne zbilje neke društvene skupine i njezinih članova. Stobbe (1996) navodi da su stereotipi predrasude kojima se nekoj skupini pripisuju pozitivne ili negativne značajke, koje su zajedničke svim njezinim članovima od kojih se očekuje i određeno zajedničko ponašanje. Slično smatra i Sternberg koji definira stereotip kao „mentalni set koji uključuje vjerovanje da će svi članovi određene socijalne grupe imati određena obilježja opažena kod jednog ili više članova te grupe.“ (Sternberg, 2005, str. 536) Hamilton i Trolie (1986) definiraju stereotip kao kognitivnu strukturu koja sadrži znanje i uvjerenja promatrača o društvenoj skupini i njezinim članovima.

Stereotipima se na neki način pojednostavljuje vlastiti pogled na svijet. Pojednostavnjivanjem složene društvene sredine olakšava se analiza informacija i snalaženje u njoj. Na svijetu ne postoje dvije potpuno iste osobe. Svi se ljudi bar po nečemu razlikuju od drugih. Prema Kolbas (2013), stereotipi su odraz čovjekove potrebe da organizira i klasificira stvarnost oko sebe. Čovjeku je u prirodi da teži grupiranju ljudi na temelju njihovih sličnosti s obzirom na određene značajke. Na temelju prvog dojma i kratkog poznanstva ljudi formiraju vlastiti doživljaj o drugim osobama koje doživljavaju kao pripadnike određenih skupina. Fizički izgled, ponašanje i glas samo su neke karakteristike na kojima se stvara prvi dojam. Ljudi obično nisu ni svjesni da su njihova razmišljanja i djelovanja pod utjecajem stereotipa. McGarty, Yzerbyt i Spears (2002) navode da se dojam o nekoj grupi može stvoriti tek kad je se može razlikovati od neke druge grupe. Kategorizacija je kognitivni proces kojim otkrivamo te razlike i sličnosti.

Tajfel (1969) navodi da je temelj razvoja stereotipa i predrasuda zapravo društvena kategorizacija. Ljudi obično nagađaju da ukoliko ljudi imaju ista fizička svojstva, utoliko imaju i ista vjerovanja, osobne navike, osobine ličnosti i interese. (Stangor i Lange, 1994). Fenomen samoispunjavajuće prognoze obrazlaže činjenicu da očekivanja koja imamo o nekoj grupi ljudi uvjetuju naša ponašanja prema toj grupi, a to opet dovodi do očekivanja te grupe ljudi prema sebi samoj do ponašanja koja su u skladu s društvenim očekivanjima. Time se

potvrđuju početna očekivanja u socijalnoj realnosti, što još više potvrđuje stereotip. (Odak Krasić, Sedak i Sivrić, 2014; prema Hudek i Tkalčić, 1991)

„Stereotipije su tendencija da se razmišlja u rigidnim, pojednostavljenim kategorijama, u nedvosmislenim terminima crno - bijelo, pogotovo u području psihologijske i socijalne problematike“ (Stanford, 1973, str. 145). Formiranje i razvoj stereotipa usko su povezani s osobnim iskustvom i socijalnim učenjem koji su se odvijali u različitim kontekstima (npr. obitelji, školi, grupi vršnjaka) koristeći razna pomagala poput priča, knjiga, reklama itd. (Damigella i Licciardello, 2014) Mediji su sredstvo kojima se najčešće prenose stereotipi, a prisutni su i u školstvu. Roditelji također mogu prenijeti stereotipe na svoju djecu, ali ne znači da će ih djeca zadržati u budućnosti.

1.5. METODA ANALITIČKOG PROMATRANJA

Huzjak (2008) ističe da učenik neće vidjeti ono što promatra ako mu se ne zada zadatak koji zahtijeva analitičko promatranje određenih likovnih problema na motivu ili reprodukciji. Shematski će opažati motiv ili reprodukciju na razini prepoznavanja pojma. „Metoda analitičkog promatranja podrazumijeva način rada prema promatranju, odnosno crtanje onog što je djeci predočeno ili uživo, ili putem fotografije.“ (Huzjak, 2013, str. 90) Učitelj treba učenicima osigurati vidljivost i preglednost motiva. Učenik će ovom metodom izdvajati likovne elemente, imenovati ih i koristiti se njima u svom likovnom stvaralaštvu. Prema Grgurić i Jakubin (1996) metoda analitičkog promatranja način je za ostvarivanje cilja i zadatka likovnog odgoja koji se temelji na analizi likovnih problema na realitetu kao vizualnom poticaju za likovno izražavanje.

„Pojam *analitičko* u nazivu metode odnosi se na glasno opisivanje onog što se vidi“ (Huzjak, 2013, str. 90) Dva su ključna pitanja u metodi analitičkog promatranja; "Što vidiš?" i "Što još vidiš?". Odgovaranjem na njih učenici osvješćuju što više detalja i njihovih proporcionalnih i strukturalnih odnosa. „Ako se pred djetetom nađe neki likovni element (npr. crta) na djetetovo pitanje *Što je to?* treba odgovoriti konkretno: *To je crta.*“ (Petrač, 2015) Jedino će na taj način učenik uočiti, prepoznati i imenovati likovni element. Učenik će razvijati svoje sposobnosti. Analitičkim promatranjem osvještavaju se likovni problemi te se produbljuje spoznaja o objektu koji se promatra u tom trenutku. „Vizualno kao izvor motiva

zahtjeva analitičko promatranje i razgovor o motivu koji proučavamo.“ (Huzjak, 2008, str. 45) Roca (1981) ističe da navedenom metodom učenici tijekom razgovora sami stvaraju jednostavne analize putem kojih mogu razvijati percepciju, osvijestiti viđeno, stjecati samopouzdanje i stvarati stavove na osnovu jasnih i adekvatnih argumenata.

2. EMPIRIJSKI DIO

2.1. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja

2.1.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je istražiti utjecaj postupka analize fotografija likovnog motiva na likovno izražavanje učenika razredne nastave u nastavi Likovne kulture.

2.1.2. Problemska pitanja

Problem 1: Postoji li statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u prvom razredu?

Problem 2: Hoće li učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u prvom razredu imati veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u prvom razredu?

Problem 3: Postoji li statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u drugom razredu?

Problem 4: Hoće li učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imati veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u drugom razredu?

Problem 5: Postoji li statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u trećem razredu?

Problem 6: Hoće li učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u trećem razredu imati veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u trećem razredu?

Problem 7: Postoji li statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u četvrtom razredu?

Problem 8: Hoće li učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u četvrtom razredu postići veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u četvrtom razredu?

Problem 9: Postoji li statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku?

Problem 10: Hoće li učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u sveukupnom uzorku postići veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u cjelokupnom uzorku.

2.1.3. Hipoteze istraživanja

Hipoteza 1: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u prvom razredu.

Hipoteza 2: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u prvom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u prvom razredu.

Hipoteza 3: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u drugom razredu.

Hipoteza 4: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u drugom razredu.

Hipoteza 5: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u trećem razredu.

Hipoteza 6: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u trećem razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u trećem razredu.

Hipoteza 7: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u četvrtom razredu.

Hipoteza 8: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u četvrtom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u četvrtom razredu.

Hipoteza 9: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku.

Hipoteza 10: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u cjelokupnom uzorku.

2.2. Metodologija istraživanja

2.2.1. Ispitanici

Istraživanje je provedeno u Osnovnoj školi Augusta Šenoe u Zagrebu (eksperimentalna skupina) i Osnovnoj školi Vladimira Nazora u Virovitici (kontrolna skupina). Ispitivanje je provedeno s učenicima dva razredna odjeljenja prvih razreda (17 učenika OŠ Vladimira Nazora, 20 učenika OŠ Augusta Šenoe), dva razredna odjeljenja drugih razreda (20 učenika OŠ Vladimira Nazora, 17 učenika OŠ Augusta Šenoe), dva razredna odjeljenja trećih razreda (22 učenika OŠ Vladimira Nazora, 24 učenika OŠ Augusta Šenoe) i dva razredna odjeljenja četvrtih razreda (19 učenika OŠ Vladimir Nazor, 25 učenika OŠ Augusta Šenoe). Sveukupni uzorak ispitanika je 164 učenika uzrasta između 6 i 10 godina, od kojih 86 učenika pripada eksperimentalnoj skupini, a 78 učenika kontrolnoj skupini. Uzorak je nereprezentativni, prigodni.

2.2.2. Vrsta istraživanja

Istraživanje je transversalno i kvantitativno budući da se istražuje pojava u danom trenutku i zahtijeva kontrolnu i eksperimentalnu skupinu.

2.2.3. Metoda istraživanja

Metoda istraživanja je kauzalna eksperimentalna. U istraživanju su se koristile kontrolne (KS) i eksperimentalne skupine (ES).

2.2.4. Tehnika istraživanja

Tehnika istraživanja je analiza sadržaja, odnosno učeničkih likovnih radova.

2.2.5. Instrumenti istraživanja

Instrument za prikupljanje podataka bili su različiti likovni zadaci u prvom, drugom, trećem i četvrtom razredu: slikanje leptira, ribe, stabla i srca pomoću postupka analize fotografija (ES) i bez postupka analize fotografija (KS).

2.2.6. Varijable istraživanja

Nezavisna varijabla je korištenje ili nekorisćenje postupka analize fotografije u motivaciji. Zavisna varijabla je stupanj kreativnosti učeničkog likovnog izražavanja.

2.3. Postupak

Istraživanje je provela autorica rada na satima Likovne kulture u prvom, drugom, trećem i četvrtom razredu u po dva razredna odjeljenja; sveukupno u osam razrednih odjeljenja. U Osnovnoj školi Augusta Šenoae u Zagrebu održani su nastavni sati s postupkom analize fotografija, dok su u Osnovnoj školi Vladimira Nazora u Virovitici održani su nastavni sati bez postupka analize fotografija. U eksperimentalnoj skupini u 1. razredu OŠ Augusta Šenoae, vizualni motiv ribe prezentiran je i analiziran pomoću različitih fotografija motiva. U kontrolnoj skupini u 1. razredu OŠ Vladimira Nazora, isti je motiv uveden pomoću interaktivne priče o maloj ribi popraćena fotografijama morskih životinja poput raka, morske zvijezde, morskog puža, hobotnice, kita i kornjače. Učenici su motiv slikali koristeći tempere. U objema su skupinama na isti način objašnjeni likovni pojmovi osnovnih i izvedenih boja koje su potom pokazane na reprodukcijama te u prirodi i društvu koja okružuje učenike. U

eksperimentalnoj skupini u 2. razredu OŠ Augusta Šenoae, vizualni motiv leptira prezentiran je i analiziran pomoću različitih fotografija likovnog motiva. U kontrolnoj skupini u 2. razredu OŠ Vladimira Nazora, isti je motiv uveden pomoću priče o gusjenici. Na slajdu je potom prikazana fotografija gusjenice u kukuljici iz koje će uskoro izaći leptir. Učenici su zamislili leptira koji izlazi iz kukuljice, a potom ga naslikali. Učenici su likovni motiv slikali pastelama. Učenicima u objema skupinama je na isti način objašnjen likovni pojam kontrast toplo-hladno koji je pokazan na reprodukcijama te u prirodi i društvu koja okružuje učenike. U eksperimentalnoj skupini u 3. razredu OŠ Augusta Šenoae, vizualni motiv stabla prezentiran je i analiziran pomoću različitih fotografija motiva. U kontrolnoj skupini u 3. razredu OŠ Vladimira Nazora, isti je motiv uveden pomoću vođene mašte. Učenici su zamišljali da hodaju šumom i gledaju stablo kakvo još nikad nisu vidjeli. Učenici su likovni motiv slikali gvašem. Učenicima u objema skupinama je na isti način objašnjen likovni pojam komplementarni kontrast koji je pokazan na reprodukcijama te u prirodi i društvu koja okružuje učenike. U eksperimentalnoj skupini u 4. razredu OŠ Augusta Šenoae, vizualni motiv srca prezentiran je i analiziran pomoću različitih fotografija motiva. U kontrolnoj skupini u 4. razredu OŠ Vladimira Nazora, isti je motiv uveden pomoću slikovnice pod nazivom „Moje je srce ispunjeno srećom.“ Učenici su govorili kad je njihovo srce ispunjeno srećom, a potom su ga naslikali. Učenici su likovni motiv slikali koristeći tempere. Učenicima u objema skupinama je na isti način objašnjen likovni pojam kromatsko-akromatski kontrast koji je pokazan na reprodukcijama te u prirodi i društvu koja okružuje učenike. Najava zadatka u objema skupinama su glasile isto. Za vrijeme rada, učenike se obilazilo i poticalo na ispravno korištenje likovne tehnike koje su prethodno demonstrirane. Bodovanje je provela autorica rada.

2.4. Obrada rezultata

Pomoću hi-kvadrat testa (χ^2) obrađeni su podaci koji su prikupljeni na temelju učeničkih radova. Učenički su radovi procijenjeni s obzirom na kriterij odstupanja od šablonskog prikaza. Radovi su bodovani i svrstani u tri kategorije: šablonski prikaz (1 bod), djelomično šablonski prikaz (2 boda) i originalni prikaz (3 boda). Autorica rada osmislila je kriterije za procjenu stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova. Kriteriji su prikazani u prilogu broj 1. Cijeni se sloboda, mašta, originalnost i kreativnost. Rezultati su bolji što se učenici više odmiču od šablona. Uspješnost se izračunava aritmetičkom sredinom dobivanih rezultata dviju skupina. Pomoću online interaktivnog hi-kvadrat kalkulatora izračunat je hi-kvadrat test kako bi se ustanovilo postojanje moguće statističke značajne razlike uspješnosti

likovnih radova učenika koji su koristili fotografije motiva od onih učenika koji nisu. S obzirom da je manji uzorak ispitanika, koristi se Yatesovu korekciju pa je u obzir došao rezultat χ^2 testa uz Yatesovu korekciju.

2.5. Rezultati istraživanja

Nakon dobivenih bodova učeničkih uradaka, u kontingencijske tablice uvrštene su izmjerene vrijednosti za stupanj kreativnosti likovnih učeničkih radova.

Tablica 2: Kontingencijska tablica za stupanj kreativnosti, 1. razred

	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Ukupno
Postupak analize fotografija	2	5	13	20
Bez postupka analize fotografija	10	5	2	17
Ukupno	12	10	15	37

Za dobivene vrijednosti za stupanj kreativnosti u 1. razredu, Yatesov Hi-kvadrat iznosi 10,514, broj stupnjeva slobode (df) je 2, a vjerojatnost P iznosi 0,00133077. Granica za utvrđivanje statističke značajnosti je 5.991. Izmjerena je statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija i bez postupka analize fotografija. **Prihvaća se hipoteza 1:** „Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u prvom razredu“ izračunom $X^2=10,514$ s $df=2$, $P<0.005$, odnosno sa sigurnošću od 99,5%.

Tablica 3: Aritmetičke sredine postignutih bodova za stupanj kreativnosti, 1. razred

	Ukupno	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Aritmetička sredina \bar{x}
Postupak analize fotografija	20	$2 \cdot 1 = 2$	$5 \cdot 2 = 10$	$13 \cdot 3 = 39$	$51 : 20 = \mathbf{2,55}$
Bez postupka analize fotografija	17	$10 \cdot 1 = 10$	$5 \cdot 2 = 10$	$2 \cdot 3 = 6$	$26 : 17 = \mathbf{1,53}$
Ukupno	37	12	20	15	

Kako bi se ustanovilo jesu li učenici postigli veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju s postupkom analize fotografija ili bez postupka analize fotografija izračunate su aritmetičke sredine postignutih bodova za eksperimentalnu i kontrolnu skupinu. Aritmetička sredina postignutih bodova za stupanj kreativnosti u 1. razredu eksperimentalne skupine (postupak analize fotografija) iznosi 2,55, dok aritmetička sredina kontrolne skupine (bez postupka analize fotografija) iznosi 1,53. Na temelju usporedbe aritmetičkih sredina eksperimentalne i kontrolne skupine **prihvaća se hipoteza 2** koja glasi: „Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u prvom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u prvom razredu.“

Tablica 4: Kontingencijska tablica za stupanj kreativnosti, 2. razred

	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Ukupno
Postupak analize fotografija	1	6	10	17
Bez postupka analize fotografija	10	6	4	20
Ukupno	11	12	14	37

Za dobivene vrijednosti za stupanj kreativnosti u 2. razredu Yatesov Hi-kvadrat iznosi 7,33. Broj stupnjeva slobode (df) je 2, a vjerojatnost P iznosi 0.00761222. Granica za utvrđivanje statističke značajnosti je 5.991. Izmjerena je statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija i bez postupka analize fotografija. **Prihvaća se hipoteza 3:** „Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u drugom razredu“ izračunom $X^2=7,33$ s $df=2$, $P<0,025$, odnosno sa sigurnošću od 97,5%.

Tablica 5: Aritmetičke sredine postignutih bodova za stupanj kreativnosti, 2. razred

	Ukupno	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Aritmetička sredina \bar{x}
Postupak analize fotografija	17	$1 \cdot 1 = 1$	$6 \cdot 2 = 12$	$10 \cdot 3 = 30$	$43 : 17 = 2,53$
Bez postupka analize fotografija	20	$10 \cdot 1 = 10$	$6 \cdot 2 = 12$	$4 \cdot 3 = 12$	$34 : 20 = 1,70$
Ukupno	37	11	24	42	

Kako bi se ustanovilo jesu li učenici postigli veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju s postupkom analize fotografija ili bez postupka analize fotografija izračunate su aritmetičke sredine postignutih bodova za eksperimentalnu i kontrolnu skupinu. Aritmetička sredina postignutih bodova za stupanj kreativnosti u 2. razredu eksperimentalne skupine (postupak analize fotografija) iznosi 2,53, dok aritmetička sredina kontrolne skupine (bez postupka analize fotografija) iznosi 1,70. Na temelju usporedbe aritmetičkih sredina eksperimentalne i kontrolne skupine **prihvća se hipoteza 4** koja glasi: „Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u drugom razredu.“

Tablica 6: Kontingencijska tablica za stupanj kreativnosti, 3. razred

	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Ukupno
Postupak analize fotografija	4	9	11	24
Bez postupka analize fotografija	13	7	2	22
Ukupno	17	16	13	46

Za dobivene vrijednosti za stupanj kreativnosti u 3. razredu Yatesov Hi-kvadrat iznosi 8,767. Broj stupnjeva slobode (df) je 2, a vjerojatnost P iznosi 0.00373503. Granica za utvrđivanje statističke značajnosti je 5.991. Izmjerena je statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija i bez postupka analize fotografija.

Prihvća se hipoteza 5: „Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u trećem razredu“ izračunom $X^2=8,767$ s $df=2$, $P<0,01$, odnosno sa sigurnošću od 99%.

Tablica 7: Aritmetičke sredine postignutih bodova za stupanj kreativnosti, 3. razred

	Ukupno	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Aritmetička sredina \bar{x}
Postupak analize fotografija	24	$4 \cdot 1 = 4$	$9 \cdot 2 = 18$	$11 \cdot 3 = 33$	$55 : 24 = \mathbf{2,29}$
Bez postupka analize fotografija	22	$13 \cdot 1 = 13$	$7 \cdot 2 = 14$	$2 \cdot 3 = 6$	$33 : 22 = \mathbf{1,50}$
Ukupno	46	17	32	39	

Kako bi se ustanovilo jesu li učenici postigli veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju s postupkom analize fotografija ili bez postupka analize fotografija izračunate su aritmetičke sredine postignutih bodova za eksperimentalnu i kontrolnu skupinu. Aritmetička sredina postignutih bodova za stupanj kreativnosti u 3. razredu eksperimentalne skupine (postupak analize fotografija) iznosi 2,29, dok aritmetička sredina kontrolne skupine (bez postupka analize fotografija) iznosi 1,50. Na temelju usporedbe aritmetičkih sredina eksperimentalne i kontrolne skupine **prihvća se hipoteza 6** koja glasi: „Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u trećem razredu.“

Tablica 8: Kontingencijska tablica za stupanj kreativnosti, 4. razred

	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Ukupno
Postupak analize fotografija	0	9	16	25
Bez postupka analize fotografija	18	0	1	19
Ukupno	18	9	17	44

Za dobivene vrijednosti za stupanj kreativnosti u 4. razredu Yatesov Hi-kvadrat iznosi 34,798. Broj stupnjeva slobode (df) je 2, a vjerojatnost P iznosi 0.000. Granica za utvrđivanje statističke značajnosti je **5.991**. Izmjerena je statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija i bez postupka analize fotografija. **Prihvaća se hipoteza 7:** „Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u četvrtom razredu“ izračunom $X^2=34,798$ s $df=2$, $P<0,05$, odnosno sa sigurnošću od 95%.

Tablica 9: Aritmetičke sredine postignutih bodova za stupanj kreativnosti, 4. razred

	Ukupno	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Aritmetička sredina \bar{x}
Postupak analize fotografija	25	0•1=0	9•2=18	16•3=48	66:25= 2,64
Bez postupka analize fotografija	19	18•1=18	0•2=0	1•3=3	21:19= 1,11
Ukupno	44	18	9	17	

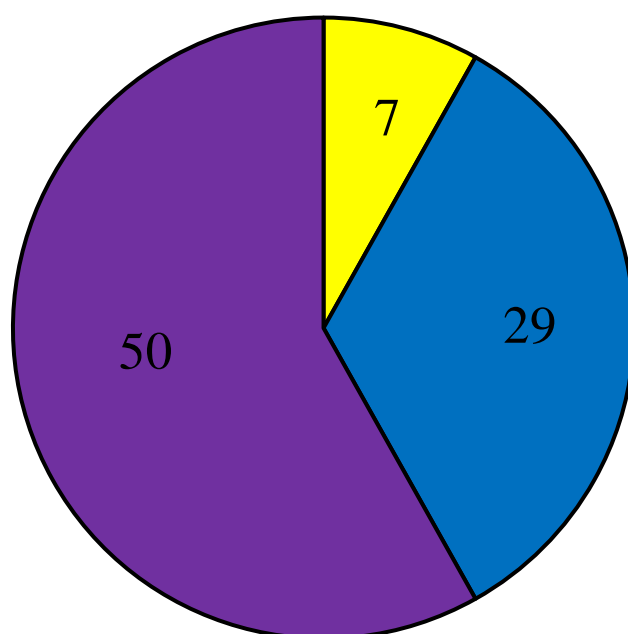
Kako bi se ustanovilo jesu li učenici postigli veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju s postupkom analize fotografija ili bez postupka analize fotografija izračunate su aritmetičke sredine postignutih bodova za eksperimentalnu i kontrolnu skupinu. Aritmetička sredina postignutih bodova za stupanj kreativnosti u četvrtom razredu eksperimentalne skupine (postupak analize fotografija) iznosi 2,64, dok aritmetička sredina kontrolne skupine (bez postupka analize fotografija) iznosi 1,11. Na temelju usporedbe aritmetičkih sredina eksperimentalne i kontrolne skupine **prihvaća se hipoteza 8** koja glasi: „Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u četvrtom razredu.“

Tablica 10: Kontingencijska tablica za stupanj kreativnosti, sveukupni uzorak

	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Ukupno
Postupak analize fotografija	7	29	50	86
Bez postupka analize fotografija	51	18	9	78
Ukupno	58	47	59	164

Za dobivene vrijednosti za stupanj kreativnosti za sveukupni uzorak, Yatesov Hi-kvadrat iznosi 60,978. Broj stupnjeva slobode (df) je 2, a vjerojatnost P iznosi 0,000. Granica za utvrđivanje statističke značajnosti je 5.991. Izmjerena je statistički značajna razlika između likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija i bez postupka analize fotografija u cjelokupnom uzorku. **Prihvata se hipoteza 9:** „Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku“ izračunom $X^2=60,978$ s $df=2$, $P<0,05$, odnosno sa sigurnošću od 95%.

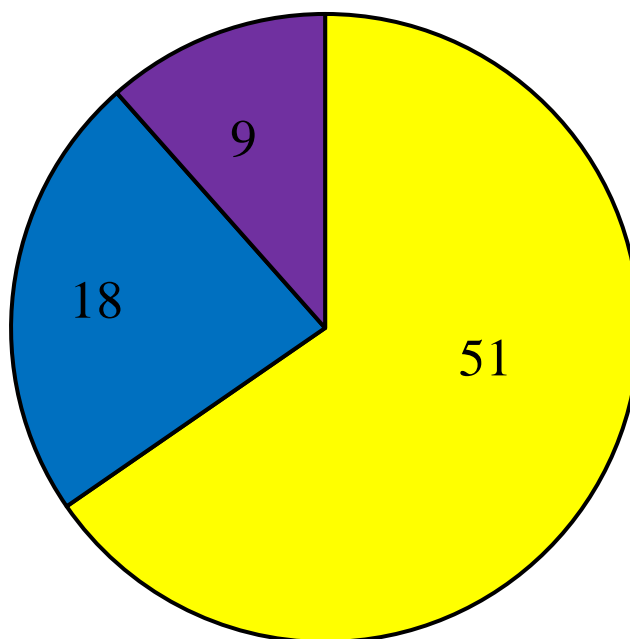
Postupak analize fotografija

- Šablonski prikaz: 1 bod
- Djelomično šablonski prikaz: 2 boda
- Originalni prikaz: 3 boda

Grafikon 1: Tortni grafikon s rezultatima analize likovnih radova učenika s postupkom analize fotografija za sveukupni uzorak

Bez postupka analize fotografija

- Šablonski prikaz: 1 bod
- Djelomično šablonski prikaz: 2 boda
- Originalni prikaz: 3 boda

Grafikon 2: Tortni grafikon s rezultatima analize likovnih radova učenika bez postupka analize fotografija za sveukupni uzorak

Tablica 11: Aritmetičke sredine postignutih bodova za stupanj kreativnosti, sveukupni uzorak

	Ukupno	Šablonski prikaz: 1 bod	Djelomično šablonski prikaz: 2 boda	Originalni prikaz: 3 boda	Aritmetička sredina \bar{x}
Postupak analize fotografija	86	$7 \cdot 1 = 7$	$29 \cdot 2 = 58$	$50 \cdot 3 = 150$	2,5
Bez postupka analize fotografija	78	$51 \cdot 1 = 51$	$18 \cdot 2 = 36$	$9 \cdot 3 = 27$	1,46
Ukupno	164	58	47	59	

Kako bi se ustanovilo jesu li učenici postigli veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju s postupkom analize fotografija ili bez postupka analize fotografija izračunate su aritmetičke sredine postignutih bodova za eksperimentalnu i kontrolnu skupinu. Aritmetička sredina postignutih bodova za stupanj kreativnosti u cjelokupnom uzorku eksperimentalne skupine (postupak analize fotografija) iznosi 2,50, dok aritmetička sredina kontrolne skupine (bez postupka analize fotografija) iznosi 1,46. Na temelju usporedbe aritmetičkih sredina eksperimentalne i kontrolne skupine **prihvća se hipoteza 10** koja glasi: „Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u cjelokupnom uzorku.“

2.5.1. Komparativna analiza kreativnosti učeničkih likovnih uradaka

Tablica 12: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 1. razred, šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: leptir	Šablonski prikaz – 1 bod
	<p>Kod prikaza oblika leptira uloženi je minimalan trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Leptir je prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Identični detalji koji se pojavljuju na svim krilima. U detaljima se uočava i šablona srca. Uočava se nejednolično šaranje. Slabiji pritisak pastele o papir. Leptir ima ljudsko lice. Nije ostvaren likovni zadatak.</p>
	<p>U prikazu leptira uloženi je minimalan trud. Za prikaz krila koristi se zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Motiv je malih dimenzija zbog čega je mnogo prostora na papiru ostalo prazno i neiskorišteno. Nebojena glava leptira je kružnog oblika te se na njoj uočene ljudske oči. Detalji na krilima su jednolični, ali simetrični. Ostvaren je toplo-hladni kontrast. Pastele su jako pritisnute o podlogu zbog čega su boje jarke.</p>
	<p>Kod prikaza oblika leptira uloženi je minimalan trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Leptir je prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Uočava se nejednolično šaranje i manjak detalja na krilima. Pritisak pastele o papir je slab. Zadaci leptira ostao je nebojen. Na njemu se može uočiti nasmiješeno lice. Krila leptira su u toplo-hladnom kontrastu.</p>

Tablica 13: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 1. razred, djelomično šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: leptir	Djelomično šablonski prikaz - 2 boda
	<p>U prikazu oblika leptira uloženi su osrednji trud. Leptir nije prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Uočava se razlika u veličini i obliku gornjih i donjih krila. Na leptiru su prisutni simetrični detalji, iako se većinom ponavljaju isti. Nisu naslikane oči. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Pritisak pastele o papir je jak. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>
	<p>Kod prikaza oblika leptira uloženi su osrednji trud. Leptir nema ljudsko lice. Međutim, na leptiru nisu naslikane oči. Postoji razlika u veličini i obliku gornjih i donjih krila. Gornja su krila duža od donjih krila koja su prikazana kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Na leptiru su prisutni simetrični detalji. Na svim se krilima nalazi identičan, neobičan detalj. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Pritisak pastele o papir je jak. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>
	<p>U prikazu oblika leptira uloženi su osrednji trud. Leptir nije prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“. Uočava se razlika u obliku i veličini gornjih i donjih krila. Veličina zatka približno je jednaka veličini gornjih krila. Na donjim krilima nema detalja. Također je uočeni izostanak očiju na glavi. Na gornjim krilima su naslikani simetrični detalji. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Pritisak pastele o papir je jak. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>

Tablica 14: Kvalitativna analiza eksperimentalne skupine, 1. razred, originalni prikaz

Eksperimentalna skupina, likovni motiv: leptir	Originalni prikaz – 3 boda
	<p>U prikazu oblika leptira uloženi su veliki napor i trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Leptir je ukrašen raznim simetričnim detaljima. Na donjim krilima nalaze se repovi koji imaju simetrične dodatke u donjim dijelovima. Uočava se neobičnost prikaza krila. Boje su jasno vidljive zbog jakog pritiska pastele o papir. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>
	<p>Uloženi su veliki napor i trud u prikazu oblika leptira. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza krila. Vidljiva je razlika u veličini i obliku gornjih i donjih krila. Na svim se krilima ističu repići. Leptir je ukrašen simetričnim detaljima. Na glavi leptira naslikane su oči. Pritisak pastele o papir je jak zbog čega su boje jasno vidljive. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>
	<p>U prikazu oblika leptira uloženi su veliki napor i trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Rad je bogat simetričnim detaljima. Uočava se neobičnost prikaza krila. Boje su jasno vidljive zbog jakog pritiska pastele o papir. Motiv je velikih dimenzija te je papir u potpunosti iskorišten. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.</p>

Kod prikaza oblika leptira uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Leptir je ukrašen raznim simetričnim detaljima geometrijskih obila. Na donjim krilima nalaze se repovi, a na glavi se nalaze oči. Zadak je podijeljen na kolutiće koji su također u toplo-hladnom kontrastu. Uočava se neobičnost prikaza krila. Boje su jasno vidljive zbog jakog pritiska pastele o papir. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.

U prikazu oblika leptira uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Leptir je ukrašen simetričnim detaljima. Uočava se neobičnost prikaza krila. Na donjim krilima nalaze se repovi, a na glavi su naslikane oči. Gornja su krila u potpunosti odvojena od donjih. Boje su jasno vidljive zbog jakog pritiska pastele o papir. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.

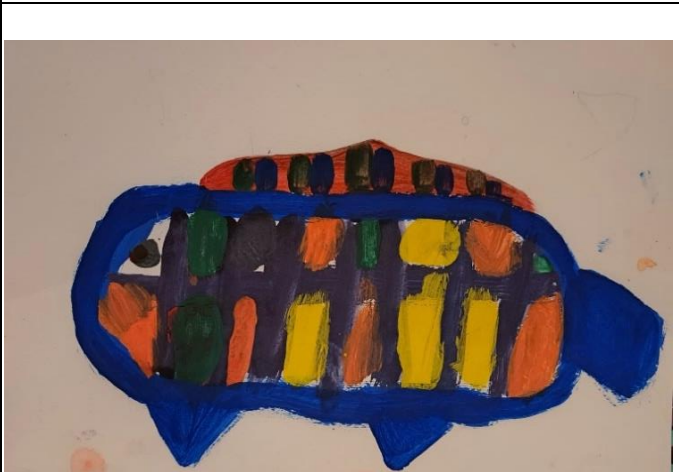
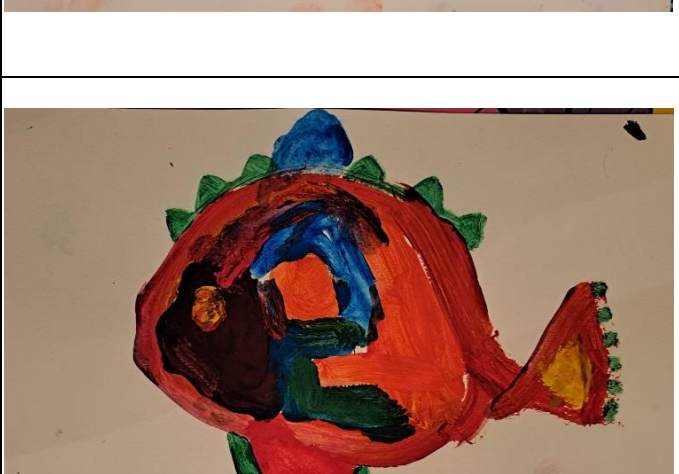

Uložen je veliki trud u prikazu oblika leptira. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza krila. Krila su obrubljena zakrivljenim i izlomljenim crtama. Leptir je ukrašen simetričnim detaljima. Na glavi leptira naslikane su oči, a zadak je podijeljen na kolutiće. Pritisak pastele o papir je jak zbog čega su boje jasno vidljive. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Ostvaren je toplo-hladni kontrast.

Tablica 15: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 2. razred, šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: riba	Šablonski prikaz – 1 bod
	<p>U prikazu ribe uložen je minimalni trud. Obris je naslikan u jednom potezu te je ispunjen osnovnim i izvedenim bojama. Nisu prikazane ljuske niti oko. Od peraja je naslikana jedino repna. Ostalo je mnogo praznog prostora na papiru. Nema prisutnosti detalja. Korištene su osnovne i izvedene boje te je zbog toga ostvaren likovni zadatak. Na likovnom radu uočeno je miješanje boja.</p>
	<p>Kod prikaza oblika ribe uložen je minimalan trud. Dimenzije motiva su male. Obris je naslikan u jednom potezu. Prostor oko motiva popunjen je mjehurićima i potpisom učenice. Riba ima samo repnu peraju. Na glavi se posebno izdvajaju usta. Tijelo ribe ispunjeno je ljuskama različitih oblika i veličine. Korištene su osnovne i izvedene boje te je zbog toga ostvaren likovni zadatak. Na likovnom radu uočeno je miješanje boja.</p>
	<p>U prikazu ribe uložen je minimalni trud. Obris je naslikan u jednom potezu. Tijelo ribe ispunjeno je okomitim crtama koje su obojene osnovnim i izvedenim bojama. Uočava se izostanak ljuski. Na glavi je naslikano oko s trepavicama. Od peraja je naslikana jedino repna. Nema prisutnosti detalja. Korištene su osnovne i izvedene boje te je zbog toga ostvaren likovni zadatak. Na likovnom radu uočeno je miješanje boja.</p>

Tablica 16: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 2. razred, djelomično šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: riba	Djelomično šablonski prikaz – 2 boda
	<p>U prikazu ribe uložen je osrednji trud. Nema kreativnosti u prikazu peraja. Podjednake su veličine i naslikane istom bojom. Tijelo je prikazano jednostavnim geometrijskim likovima. Na tijelu se uočavaju ljuske različitih oblika i veličina te oko. Na glavi se nalazi „svjetiljka“ zbog čega je ovaj prikaz ribe neobičan. Učenik je miješajući osnovne boje dobio izvedene te su u radu upotrijebljene sve boje. Ostvaren je likovni zadatak.</p>
	<p>Kod prikaza ribe uložen je osrednji trud. Nije prikazana samo repna peraja, već leđna, prsna i trbušna. Prsna i trbušna podjednake su veličine i oblika te su naslikane istom bojom. Izostaju detalji na plavim perajama. Na glavi je naslikano oko. Tijelo ribe neobičnog je oblika. Ljuske su jednolično raspoređene i ispunjavaju oblik kvadratne mreže. Korištene su osnovne i izvedene boje te je zbog toga ostvaren likovni zadatak. Ostvaren je likovni zadatak.</p>
	<p>U prikazu ribe uložen je osrednji trud. Tijelo ribe okruglog je oblika, a na njemu se ističu peraje neuobičajenih oblika. Leđna se peraja sastoji od sedam trokuta od kojih se izdvaja trokut u sredini jer je najveći i obojen drugačijom bojom od ostalih. Na glavi je naslikano oko. Tijelo je ispunjeno osnovnim i izvedenim bojama, međutim na njemu izostaju ljuske. Ostvaren je likovni zadatak.</p>

Tablica 17: Kvalitativna analiza eksperimentalne skupine, 2. razred, originalni prikaz

Eksperimentalna skupina, likovni motiv: riba	Originalni prikaz – 3 boda
	<p>U prikazu ribe uočen je veliki trud. Svaka je peraja drugačije ukrašena. Dominira bogato ukrašena repna peraja koja zbog poteza kista djeluje da je riba naslikana u pokretu. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza, nisu naslikani geometrijski likovi. Prsa su ispunjena ljuskama različitih veličina i boja, a na njima se nalazi i prsna peraja koju krasi tri zelene crte. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Miješajući osnovne boje dobivene su izvedene te su u radu upotrijebljene sve osnovne i izvedene boje. Ostvaren je likovni zadatak.</p>
	<p>Uložen je veliki trud u prikazu ribe. Svaka je peraja različite veličine i oblika. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza, nisu naslikani geometrijski likovi. Tijelo ribe prati dijagonalu papira. Na tijelu se uočavaju dvije vrste ljusaka. U prednjem dijelu ljuske su poredane jedna do druge, dok je u stražnjem dijelu prisutan veći razmak. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Korištene su osnovne i izvedene boje te je ostvaren likovni zadatak. Ostvaren je likovni zadatak.</p>
	<p>Uložen je veliki trud u prikazu ribe. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza, nisu naslikani geometrijski likovi. Tijelo ribe, baš kao i peraje neobičnog su oblika. Tijelo je prekriveno ljuskama, a na njemu se nalazi oko i prsna peraja. Na ribi se najviše ističu peraje u toplim bojama. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Korištene su osnovne i izvedene boje te je ostvaren likovni zadatak. Ostvaren je likovni zadatak.</p>

U prikazu ribe uložen je veliki trud. Svaka je peraja različite veličine i oblika. Dominira bogato ukrašena repna peraja koja je podijeljena u dva dijela. Repna peraja ujedno je i veća od tijela ribe. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza. Prsa su ispunjena ljuskama različitih veličina. Na tijelu dominiraju točke različitih boja i veličina. Motiv ispunjava veliku površinu papira. Miješajući osnovne boje dobivene su izvedene te su u radu upotrijebljene sve osnovne i izvedene boje. Ostvaren je likovni zadatak.

U prikazu ribe uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza. Prsa su ispunjena ljuskama različitih veličina. Na tijelu dominiraju točke različitih boja i veličina. Naslikane su gotovo sve peraje na ribi. Različitog su oblika, veličine i boje. Riba osim naslikanog oka ima i škrge. Miješajući osnovne boje dobivene su izvedene te su u radu upotrijebljene sve osnovne i izvedene boje. Ostvaren je likovni zadatak.

U prikazu ribe uložen je veliki trud. U potpunosti je iskorišten prostor na papiru. Motiv je velikih dimenzija. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Riba je naslikana u više poteza što se može primijetiti u slikanju peraja. Tijelo kružnog oblika gotovo sa svih strana okružuje crvena peraja naslikana u više kraćih i dužih poteza. Na tijelu dominiraju točke različitih boja i veličina. Miješajući osnovne boje dobivene su izvedene te su u radu upotrijebljene sve osnovne i izvedene boje. Ostvaren je likovni zadatak.

Tablica 18: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 3. razred, šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: stablo	Šablonski prikaz – 1 bod
	<p>U prikazu stabla uložen je minimalni trud. Krošnja je prikazana jednostavnim okruglim oblikom. Ukrašena je jednolikim detaljima, odnosno plodovima koji se ne mogu definirati. Na ovom stablu grane nisu naslikane. Kora stabla je komplementarnim kontrastom podijeljena na dva jednaka dijela, bez ikakvih detalja. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>
	<p>U prikazu stabla uložen je minimalni trud. Krošnja je prikazana jednostavnim oblikom koje podsjeća na zrcalno simetrično slovo B. Niti krošnja niti kora nisu ukrašeni detaljima. Na gornjem dijelu debla naslikane su tri grane različitih duljina. Kora stabla je komplementarnim kontrastom podijeljena na dva jednaka dijela. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>
	<p>U prikazu stabla uložen je minimalni trud. Krošnja je prikazana jednostavnim kružnim oblikom. Ukrašena je jednolikim detaljima, odnosno plodovima koji se ne mogu definirati. U ovom prikazu stabla nema grana. Kora stabla je komplementarnim kontrastom podijeljena na dva jednaka dijela. Ukrašena je jednoličnim detaljima. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>

Tablica 19: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 3. razred, djelomično šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: stablo	Djelomično šablonski prikaz -2 boda
	<p>U prikazu stabla uložen je osrednji trud. Krošnja je okruglog oblika, ali su naslikane grane različitih veličina i oblika. U srednjem dijelu iz debla izvire grane podjednakog oblika. Kora donjeg dijela debla ukrašena je okomitim crtama. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>
	<p>Kod prikaza stabla uložen je osrednji trud. Kora debla ukrašena je okomitim crtama različitih duljina i debljina. Na krajevima grana ističu se ljubičasti cvjetovi različitih veličina. Prikazano je grananje. Sve su grane usmjerene prema gore. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>
	<p>Kod prikaza stabla uložen je osrednji trud. Gornji dio kore debla razlikuje se od donjeg dijela. Donji dio debla širi se prema dnu, a ukrašen je okomitim crtama. Gornji dio debla se sužava prema dnu. Na njemu se nalaze kraće crte. Krošnju čine ravne, žute crte i zakrivljene, ljubičaste crte. Na krajevima žutih crta nalaze se žuti cvjetovi. Prikazano je grananje. Sve su grane usmjerene prema gore. S lijeve i desne strane krošnje naslikani su listovi. Ostvaren je komplementarni kontrast u svakom dijelu triptiha.</p>

Tablica 20: Kvalitativna analiza eksperimentalne skupine, 3. razred, originalni prikaz

<p>Eksperimentalna skupina: likovni motiv: stablo</p>	<p>Originalni prikaz – 3 boda</p>
	<p>U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza grana i krošnji. Svaki je dio debla ukrašen grmovima i granama različitih veličina i debljina. Najveći je grm naslikan na samom vrhu. Svaki je grm ukrašen točkama različitih veličina. Iz debljih vodoravnih grana izvire kraće i tanje grančice. Deblo je valovito, kora je ukrašena debelom, valovitom crtom iz koje se granaju tanje crte. U svakom je dijelu ostvaren komplementarni kontrast.</p>
	<p>U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Stablo je naslikano kraćim potezima. Sve grane na rubovima usmjerene su dijagonalno. Neke grane okružuju sitne iglice. Grane se razlikuju u debljini i duljini. Stablo se postepeno sužuje prema vrhu. U svakom je dijelu ostvaren komplementarni kontrast.</p>
	<p>U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Deblo se jedva može zamijetiti. Na stablu prevladava krošnja koja se proteže u svim dijelovima triptiha. U svakom dijelu se može uočiti grananje. Ističu se grmovi različitih veličina. U srednjem je dijelu svaki grm ukrašen točkama. U svakom je dijelu ostvaren komplementarni kontrast.</p>

U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Grane se protežu u svim smjerovima te ih okružuju sitne iglice, odnosno tanje grančice. Deblo i krošnja nalaze se u svakom dijelu triptiha te je ostvaren komplementarni kontrast. Tanko deblo ukrašeno je kratkim vodoravnim crtama.

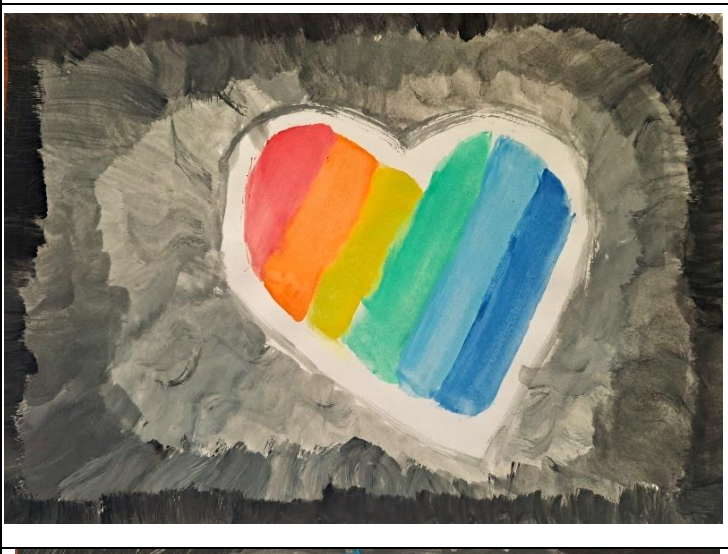

U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Na ovom stablu najviše se ističe debelo deblo koje se nalazi u 2/3 triptiha. U donjem dijelu uočavaju se dvije nijanse žute boje. Donji dio krošnje čine grane koje se protežu prema gore. U svakom je dijelu ostvaren komplementarni kontrast.

U prikazu stabla uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Grane se protežu u svim dijelovima triptiha te ih okružuju sitne iglice, odnosno tanje grančice. Tanko deblo ukrašeno je kratkim vodoravnim crtama. Komplementarni kontrast ostvaren je u svakom dijelu triptiha.

Tablica 21: Kvalitativna analiza kontrolne skupine, 4. razred, šablonski prikaz

Kontrolna skupina, likovni motiv: srce	Šablonski prikaz - 1 bod
	<p>Kod prikaza oblika srca uložen je minimalan trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Crveno srce ispunjeno je sve manjim i manjim šablonskim srcima različitih boja. Na srcu nisu prikazane žile, niti bilo kakvi detalji koje bi imale poveznicu s ljudskim srcem. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>
	<p>Kod prikaza oblika srca uložen je minimalan trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Na srcu nisu prikazane žile, niti bilo kakvi detalji koje bi imale poveznicu s ljudskim srcem. Srce je podijeljeno na trake koje su obojene kromatskim bojama. Motiv je malih dimenzija. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>
	<p>Kod prikaza oblika srca uložen je minimalan trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Na srcu nisu prikazane žile, niti bilo kakvi detalji koje bi imale poveznicu s ljudskim srcem. Srce je podijeljeno na četiri dijela koji su obojeni različitim kromatskim bojama. Motiv je malih dimenzija. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>

Tablica 22: Kvalitativna analiza eksperimentalne skupine, 4. razred, originalni prikaz

Eksperimentalna skupina, likovni motiv: srce	Originalni prikaz – 3 boda
	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Svaka je vena prikazana drugačijom bojom. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na pojedinim dijelovima srca je uočeno grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Dimenzija motiva je velika. Na srcu je uočeno miješanje boja, obojeno je svim osnovnim i izvedenim bojama.</p>
	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Svaka je vena prikazana drugačijom bojom. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na pojedinim dijelovima srca je uočeno grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Na srcu je uočeno miješanje boja, obojeno je svim osnovnim i izvedenim bojama. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>
	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na pojedinim dijelovima srca je uočeno grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Dimenzija motiva je velika. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>

	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na cijelom srcu može se uočiti grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Dimenzija motiva je velika. Na srcu je uočeno miješanje boja.</p>
	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na pojedinim dijelovima srca je uočeno grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Dimenzija motiva je velika. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>
	<p>U prikazu srca uložen je veliki trud. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Uočava se neobičnost prikaza vena. Vidljiva je razlika i u njihovoj debljini i usmjerenju. Na pojedinim dijelovima srca je uočeno grananje žila. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast. Dimenzija motiva je velika. Ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.</p>

2.6. RASPRAVA

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su likovni radovi učenika eksperimentalne skupine kreativniji u odnosu na likovne radove učenika koji pripadaju kontrolnoj skupini. Veći stupanj kreativnosti eksperimentalne skupine može se pripisati kvalitetnijoj motivaciji na satu Likovne kulture budući da je upotrijebljen postupak analize fotografija motiva. Analitičko promatranje i razgovor o motivu neophodni su za vizualni likovni motiv. Utvrđeno je da upotreba postupka analize fotografija motiva u motivaciji pospješuje stupanj kreativnosti učeničkih radova. Važno je učenicima predočiti više fotografija motiva i objasniti po čemu se svaka fotografija razlikuje. Nužno je pitati učenike što vide kako bi osvijestiti detalje. Pitanja o oblicima, boji, teksturi, likovnom materijalu i drugim likovnim elementima olakšavaju učenicima kreativno likovno izražavanje. Primjenjivanje postupka analize fotografije značajno smanjuje pojavu šablona na učeničkim likovnim radovima. Slikovnica, priča ili vođena fantazija u kojima se samo spominje, ali ne prikazuje likovni motiv nema jednaku vrijednost kao postupak analize fotografije motiva. Budući da učenicima u kontrolnoj skupini nisu prikazane fotografije motiva, većina je učenika podlijegala shematskim predlošcima i slikala onako kako su ih naučile odrasle osobe. Dakle, kako bi se u učeničkim radovima izbjegli stereotipni i šablonski prikazi motiva nužno je u motivaciji primjenjivati postupak analize fotografije motiva i poticati učenike na originalno izražavanje.

2.7. ZAKLJUČAK

U potpunosti se prihvaćaju sljedeće hipoteze istraživanja:

Hipoteza 1: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u prvom razredu.

Hipoteza 2: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u prvom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u prvom razredu.

Hipoteza 3: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u drugom razredu.

Hipoteza 4: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u drugom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u drugom razredu.

Hipoteza 5: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u trećem razredu.

Hipoteza 6: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u trećem razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u trećem razredu.

Hipoteza 7: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u četvrtom razredu.

Hipoteza 8: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u četvrtom razredu imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u četvrtom razredu.

Hipoteza 9: Postoji statistički značajna razlika između stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova kontrolne i eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku.

Hipoteza 10: Učenički likovni radovi eksperimentalne skupine u cjelokupnom uzorku imat će veći stupanj kreativnosti u likovnom izražavanju od likovnih radova kontrolne skupine u cjelokupnom uzorku.

Istraživanjem provedenim u Osnovnoj školi Augusta Šenoa u Zagrebu i Osnovnoj školi Vladimira Nazora u Virovitici pokušalo se istražiti utjecaj postupka analize fotografija likovnog motiva na likovno izražavanje učenika razredne nastave u nastavi Likovne kulture. Rezultati istraživanja pokazuju da kvalitetna priprema i nastavni sat u kojem se primjenjuje postupak analize fotografija likovnih motiva utječe na stupanj kreativnosti učeničkih likovnih radova. Zbog toga, rezultati istraživanja mogu biti korisni učiteljima jer upotrebom postupka

analize fotografija motiva u motivacijskom dijelu sata mogu se izbjeći negativne pojave kao što je stereotipno i šablonsko prikazivanje motiva. Pouzdanost istraživanja se može povećati kad bi se istraživanje provelo na većem uzorku ispitanika i na više škola.

3. LITERATURA

Belamarić, D. (1987). *Dijete i oblik*. Zagreb: Školska knjiga.

Brešan, D. (2008). *Dječja likovna kreativnost od prve do desete godine života*. Osijek: Profil Klett.

Burkhart, R. C. (1962). *Spontaneous and Deliberate Ways of Learning*. Pennsylvania: International Textbook Co.

Cropley, A. J. (1999). Creativity and cognition: Producing effective novelty. *Roeper Review: A Journal on Gifted Education*, 21(4), 253–260.

Csikszentmihalyi, M. (1997). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. New York: HarperCollins.

Cvetković-Lay, J. i Pečjak, V. (2004). *Možeš i drukčije – priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja*. Zagreb: Alineja.

Čudina-Obradović, M. (1991). *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje i razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.

Damigella, D. i Licciardello, O. (2014). *Stereotypes and Prejudices at School: A Study on Primary School Reading Books*. Procedia - Social and Behavioral Sciences: Elsevier.

Esquivel, G. B. (1995). Teacher Behaviors that Foster Creativity. *Educational Psychology Review*, 7(2), 185-202.

Grgurić, N. i Jakubin, M. (1996). *Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Educa.

Guilford, J. (1966). Measurement and Creativity. *Theory into Practice*, 5, 185-189.

- Hamilton, D. L. i Troler, T. K. (1986). Stereotypes and stereotyping: An overview of the cognitive approach. In J. F. Dovidio & S. L. Gaertner (Eds.), *Prejudice, discrimination, and racism* (pp. 127–163). Academic Press.
- Hudek-Knežević, J., Tkalčić, M. (1991). Sadržaj stereotipa spolnih crta. komparativno ispitivanje. U Odak Krasić, S., Sedak K. i Svirčić, A. (Ur.), *Stereotipi i predrasude o Hercegovcima. Suvremena pitanja: časopis za prosvjetu i kulturu*, 9 (2014), 17; 146-161.
- Huzjak, M. (2013). Metoda analitičkog promatranja u razvoju dječjeg crteža. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 15 (sp. Ed. 1), 81-89.
- Huzjak, M. (2008). *Učimo gledati 1 - 4, priručnik za učitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Huzjak, M. (2006). DAROVITOST, TALENT I KREATIVNOST U ODGOJNOM PROCESU. *Odgojne znanosti*, 8 (1(11)), 289-300. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/26205>.
- Isenberg, P., & Jalongo, M. R. (1997). *Creative expression and play in early childhood*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kadum, V. (2011). Kreativnost u nastavi matematike. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu praksu*. 63 (13), 165-174.
- Keong, Y. K. (2008). *Budite kreativni: dopustite procvat svojoj kreativnosti!*. Varaždin: Katarina Zrinski.
- Kragulj, S., i Somolanji, I. (2009). Kreativnost u nastavi budućih učitelja i odgojitelja. U L. Bognar, J. Whitehead, B. Bognar, M. Perić Kraljik, & K. Munk (Ur.), *Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju: Knjiga radova – Priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje* (str. 68-78). Zagreb: Profil.
- Kolbas, I. (2013). *Vic o plavuši: stereotipi u kojima živimo*. Zagreb: Etnografski muzej.
- Kvaščev, R. (1981). *Psihologija stvaralaštva*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Lowenfeld, V. & Lambert Brittain W. (1987). *Creative and Mental Growth*. New Jersey: Prentice Hall.

- Lubart, T. (2016). Creativity and convergent thinking: reflections, connections and practical considerations. *Journal of Psychology and Pedagogics*, 4, 7-15.
- McGarty, C., Yzerbyt V. Y. & Spears R. (2002). *Stereotypes as explanations: The formation of meaningful beliefs about social groups*. Cambridge University.
- Nola, D., Kroflin, L., Posilović, A. i Supek, R. (1987). *Dijete i kreativnost*. Zagreb: Globus.
- Ozimec, S. (1996). *Otkriće kreativnosti*. Varaždinske toplice: Tonimir.
- Ozimec, S. (1987). *Odgoj kreativnosti*. Varaždin: Općinski Savez društva „Naša djeca“.
- Pečjak, V. (2006). *Psihološka podlaga vizualne umjetnosti*. Ljubljana: Debora.
- Petz, B. i sur. (1992). *Psihologijski rječnik*. Zagreb: Prosvjeta.
- Petrač, L. (2015). *Dijete i likovno umjetničko djelo*. Zagreb: Alfa d.d.
- Pivac, D. (2016). Poticanje dječjeg likovnog stvaralaštva i mašte u komunikaciji s kulturnom baštinom. *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju*. 65 (Tematski broj). 347-365.
- Popčević, Z. i Bedeković, V. (2009). Poticanje kreativnosti u nastavi prirode i društva. U L. Bogнар, J. Whitehead, B. Bogнар, M. Perić Kraljik, & K. Munk (Ur.), *Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju: Knjiga radova – Priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje* (str. 171-177). Zagreb: Profil International.
- Roca, J. (1981). *Likovni odgoj u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Runco, M. A. (2004). Creativity. *Annual Review of Psychology*, 55(1), 657–687.
- Srića, V. (1992). *Upravljanje kreativnošću*. Zagreb: Školska knjiga.
- Stanford, N. (1973). Authoritarian personality in contemporary perspective. In J.N. Knutson (Ed.), *Handbook of Political Psychology*. New York: Jossey-Bass Publisher.
- Stangor, C. & Lange, J. E. (1994). Mental representations of social groups: Advances in understanding stereotypes and stereotyping. In M. P. Zanna, *Advances in experimental social psychology*, Vol. 26, pp. 357–416. Academic Press.
- Sternberg, R. J. (2005). *Kognitivna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Stobbe, H. (1996). Predrasude - stereotipi - slike o neprijatelju Vorurteile - Stereotype - Feindbilder. *Crkva u svijetu*, 31 (4), 417-425. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/52226>

Somolanji, I. i Bognar, L. (2008). Kreativnost u osnovnoškolskim uvjetima. *Život i škola*, 54(19), 87-94.

Šarančić, S. (2014). Dobrobiti likovnog stvaralaštva. *Napredak*, 154 (1-2), 91-104. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/138833>.

Tajfel, H. (1969). Cognitive aspects of prejudice. *Journal of biosocial science*, 1(S1), 173-191.

Torrance, E. P. (1965). *Rewarding creative behavior: Experiments in classroom creativity*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Torrance, E. P. (1979). *The Search for Satori and Creativity*. New York: Creative Education Foundation.

Turk, M. (2009). Utjecaj aktivnog učenja u visokoškolskoj nastavi na razvoj stvaralaštva budućih nastavnika. In L. Bognar (Ed.), *Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju* (pp. 107-115). Zagreb: Profil International.

Wantz, D. W. & Morran, D. K. (1994). Teaching counselor trainees a divergent versus a convergent hypothesis-formation strategy. *Journal of Counseling & Development*, 73(1), 69-73.

Winner, E. (2005). *Darovita djeca: Mitovi i stvarnost*. Lekenik: Ostvarenje d.o.o.

4. PRILOZI

Prilog 1: Kriteriji za procjenu stupnja kreativnosti učeničkih likovnih radova

<p style="text-align: center;">Šablonski prikaz 1 bod</p>	<p>U prikazu motiva uložen je minimalni trud. Uočava se strogo pridržavanje šablona. Nije ostvaren likovni zadatak.</p> <p>RIBA:</p> <ul style="list-style-type: none">- obris je naslikan u jednom potezu, prisutna samo repna peraja ili peraje u obliku geometrijski likova (kvadrat, trokut)- izostaje oko ili su prisutne „disneyevske“ oči i usta- izostanak ljski i detalja- nema previše miješanja boja, nema detalja obojenih izvedenim bojama- obojena pretežno osnovnim bojama <p>LEPTIR:</p> <ul style="list-style-type: none">- leptir je prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“- nema mnogo kreativnosti u prikazu detalja ili nisu simetrični- u detaljima se uočavaju i druge šablone (npr. srca)- uočava se ljudsko lice- nejednolično šaranje pastelama, vidljiv je i slabiji pritisak zbog čega boje nisu jasno vidljive <p>STABLO:</p> <ul style="list-style-type: none">- jednostavni prikaz krošnje okruglim oblikom- jednoliki detalji, „plodovi“ koji se ne mogu definirati- nedostatak grana i detalja <p>SRCE:</p> <ul style="list-style-type: none">- veliko šablonsko srce ispunjeno je manjim šablonskim srcima različitih boja- nedostatak detalja i vena
---	--

Djelomično šablonski prikaz
2 boda

U prikazu motiva uloženi su osrednji trud. Uočava se djelomično pridržavanje šablona. Dimenzije likovnih motiva su velike.

RIBA:

- peraje su različite veličine i oblika, ali nema kreativnosti u njihovom prikazu, također nedostaju detalji,
- prisutni neobični detalji na tijelu (npr. svjetiljka na glavi),
- upotrijebljene su sve izvedene i osnovne boje,
- uočeno je miješanje boja,
- nema „disneyevsko oko“,
- ostvaren je likovni zadatak,

LEPTIR:

- nije prikazan kao zrcalno simetrično veliko slovo „B“,
- na glavi su naslikana ticala, nedostatak očiju, međutim leptir nema ljudsko lice,
- nema mnogo kreativnosti u prikazu krila, iako se na krajevima krila uočavaju detalji poput repova,
- gornji i donji par krila su jednoliki, međutim kod nekih postoji razlika u veličini,
- prisutnost simetričnih detalja, iako ih nema mnogo,
- jasno vidljive boje zbog jakog pritiska pastela o papir,
- ostvaren je toplo-hladni kontrast,

STABLO:

- krošnja je okruglog oblika,
- nedostatak detalja na krošnji,
- prisutnost grana koje izvire iz stabla i pružaju se kroz dva/tri dijela triptiha ili izvire iz krošnje,
- postoji razlika u dužini i debljini grana,
- ostvaren je komplementarni kontrast

	<p>SRCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - srce nije prikazano šablonom, - dimenzija motiva je mala, - nedostatak detalja, žila i vena, - akromatske boje ne počinju od bijele boje oko srca, - ne uočava se miješanje kromatskih boja, već se pretežno koriste osnovne, - kromatsko-akromatski kontrast je djelomično ostvaren
<p style="text-align: center;">Originalni prikaz 3 boda</p>	<p>Uložen je veliki trud u prikazu motiva. Pojavljuje se potpuno izostavljanje šablona, želja za originalnošću, kreativnost, samostalnost i sloboda. Dimenzije likovnih motiva su velike. U potpunosti je ostvaren likovni zadatak.</p> <p>RIBA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neobičnost prikaza peraja, ukrašene su velikim brojem detalja, različite su veličine i oblika, - tijelo je naslikano u više poteza, - tijelo je prekriveno ljuskama, - vidljivo je korištenje izvedenih boja koje su dobivene miješanjem osnovnih boja, - ostvaren je likovni zadatak: korištene su osnovne i izvedene boje <p>LEPTIR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neobičnost prikaza krila (valoviti rubovi, dodatak „repića“ na krajevima krila), gornji par krila razlikuje se od donjeg para, - krila su ukrašena neobičnim simetričnim detaljima, - na glavi su naslikane realistične oči i ticala, - ostvaren je likovni zadatak: ostvaren je toplo-hladni kontrast, - jasno vidljive boje zbog jakog pritiska pastela o papir <p>STABLO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uočava se neobičnost prikaza grana i krošnji, - bogatstvo vrsta stabala,

- grane su usmjerene u različitim smjerovima, različite su duljine i debljine, neke se protežu u svim dijelovima triptiha,
- iz debljih grana izvire sve tanje i tanje grane,
- deblo nije potpuno ravno,
- na deblu su prisutne izbočine, iz njega izvire grane ili grmovi,
- ostvaren je komplementarni kontrast

SRCE:

- uočava se neobičnost prikaza vena,
- vene su obojene drugačijim bojama, razlikuju se u debljini i usmjerenju
- uočava se grananje žila
- uočeno je miješanje boja, u velikom broju su prisutne osnovne i izvedene boje
- ostvaren je kromatsko-akromatski kontrast.

Prilog 2: Pripreme za izvođenje nastavnog sata Likovne kulture

1. razred, motiv: riba, eksperimentalna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Diana Jurković	Modul: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		1. C	12. 5. 2022.
<p>Tema: Slika, igra, priča - učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.1.1. Učenik prepoznaje umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem. OŠ LK A.1.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju. OŠ LK B.1.1. Učenik razlikuje likovno i vizualno umjetničko djelo te prepoznaje osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela. OŠ LK B.1.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje svoj rad i vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovne pojmove: osnovne i izvedene boje te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja temperom. Razvija divergentno mišljenje i kreativnost te razvija vizualnu percepciju i likovni izraz. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom tempera. Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s odgojno-obrazovnim očekivanjima međupredmetnih tema: Osobni i socijalni razvoj – OSR osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima. Učiti kako učiti – UKU uku A.1.3 Kreativno mišljenje. Pojedine ideje ili situacije može osmisliti i prikazati na drugačiji način. Pokazuje interes prema novome (idejama, pristupima rješavanju problema, situacijama). uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: /</p>		<p>NAČINI RADA: 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju</p> <p>OBLICI RADA: 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni</p> <p>NASTAVNE METODE: 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstem 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje</p> <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparat 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: tri čaše napunjene obojenom vodom</p>	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: osnovne i izvedene boje Motiv: vizualni - riba Likovni materijali i likovne tehnike: tempere Digitalni alati: računalo, projektor, PowerPoint prezentacija Nastavno sredstvo – reprodukcija: Henri Matisse: <i>Mačka s crvenom ribom</i>, 1914.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem im rad temperom. Učenici pod mojim vodstvom i uz moju pomoć pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštitu za stolove i izvađen bijeli hrapavi papir, tempere, kistove, paletu i posudicu za vodu. Učenicima demonstriram rad temperom. Učenicima govorim da kist prvo umočimo u vodu i promiješamo boju, dok boja ne postane gusta poput jogurta. Slikamo na hrapavoj strani papira. Kad se boja osuši, preko nje možemo naslikati novi sloj neke druge boje. Sloj boje ne bi smio biti predebeo jer se tada boja ljušti.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja temperama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Osnovne boje su boje koje ne možemo dobiti miješanjem drugih boja. To su crvena, plava i žuta. Na stol ću staviti tri čaše u kojima se nalaze tekućine crvene, plave i žute boje. Miješanjem dviju osnovnih boja dobivamo jednu izvedenu boju. U praznu čašu ulijevam malo žute boje. Pitam učenike znaju li koju ćemo boju dobiti ako žutoj boji dodamo plavu. Voda je postala zelena. Na isti način miješamo plavu i crvenu boju te dobivamo ljubičastu boju. Prije svakog miješanja učenici govore boju za koju misle da će se dobiti miješanjem. Miješanjem crvene i žute boje dobit ćemo narančastu boju. Pitam učenike kako nazivamo zelenu, ljubičastu i narančastu boju. Pomoću PowerPoint prezentacije još jednom ponavljamo koje su osnovne i izvedene boje. Prikazujem fotografije papige i duge na kojima učenici uočavaju osnovne i izvedene boje, a nakon toga analiziramo boje na reprodukcijama. Reprodukije su: Robert Delaunay: <i>Hommage à Blériot</i>, 1914.; Henri Matisse: <i>Kraljeva tuga</i>, 1952.; Robert Delaunay: <i>Joie de vivre</i>, 1930. i Franz Marc: <i>Veliki plavi konji</i>, 1911. Učenici promatraju reprodukcije i odgovaraju na sljedeća pitanja: <i>Tko nam želi navesti koje osnovne boje vidimo na tom umjetničkom djelu? Tko nam želi navesti koje izvedene boje vidimo na tom umjetničkom djelu? Koje boje prevladavaju? Osvrnimo se po razredu; gdje oko sebe vidite osnovne i izvedene boje?</i></p> <p>Na slajdu su prikazane fotografije različitih riba koje učenici promatraju i opisuju. Učenici analiziraju različitost riba i njihovih peraja. Na fotografiji ribe pokazujem gdje se nalaze peraje i imenujem ih. Pitam učenike čime je prekriveno tijelo riba, pomoću čega dišu, kakve su im oči i sl.</p> <p>Opis motiva:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ova je riba žute boje, na njoj uočavamo jedanaest okomitih crta različitih dužina i debljina. Dužina crta se smanjuju prema repu. Dvije plave crte okružuju oko. Na leđnoj peraji uočavamo mnogo sitnih točkica gusto poredne jedna do druge. Na podrepnoj peraji uočavamo pet zakrivljenih crta narančaste boje. Na prsnoj i repnoj peraji vidimo tanke ravne crte, odnosno kosti. Usta su joj otvorena, a glava izdužena. Najveća peraja je leđna. Leđna i podrepna peraja spojene su s repom. Ova je riba plave boje. Za razliku od prošle ribe koja ima izduženi oblik tijela, oblik ove podsjeća na krug. Podrepna i leđna peraja iste su veličine te je samo 	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na moja pitanja kojima ih potičem na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Pratim aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikaciju i suradnju, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>

podrepna peraja spojena s repom. Na tijelu uočavamo crvene točke, okomite i vodoravne crte. Na repu se nalaze okomite crvene crte koje su na početku podijeljene na dva jednaka dijela. Poput vilice s dva zuba. Na tijelu se ističu sitne crvene i plave točke koje predstavljaju ljuske. Oči su pravilnog kružnog oblika. Na ovoj se ribi vide škrge između oka i prsne peraje. Usta su zatvorena.

3. Ovo je zlatna riba. Na njoj se najviše ističe repna peraja polukružnog oblika koja je najveća peraja, a ujedno je velika kao i cijelo tijelo ribe. Peraje se sastoje od mnogo crta različitih dužina između kojih se nalazi razmak. Leđna peraja ne počinje na glavi kao na prethodnim ribama, već na polovini tijela. Na tijelu uočavamo ljuske u obliku točaka poredane jedne kraj druge. Oči su jednako velike kao i kod većih riba. U sredini narančastog oka nalazi se manji crni krug.

Napominjem da riba koju će slikati mora biti naslikana preko cijelog papira. U zadatak ne krećem dok ne uočim da su svi razumjeli zadatak. Za vrijeme rada fotografije motiva su prikazane na PowerPoint prezentaciji. Obilazim učenike, pratim njihov rad i potičem na kreativnost.

Najava zadatka: *Danas ćemo temperom slikati ribu koristeći osnovne i izvedene boje. Jeste li shvatili zadatak? Tko nam želi ponoviti današnji zadatak?*

3. Završni dio:

Analiza i vrednovanje

Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: *Što je bio današnji zadatak? Kojom likovnom tehnikom ste izvršili današnji zadatak? Vidite li na svim radovima osnovne i izvedene boje? Gdje? Pokaži.* Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Uspoređujemo radove i reprodukciju, odnosno njihove sličnosti i razlike. Reprodukcijsku koju uspoređujemo s radovima je Henri Matisse: *Mačka s crvenom ribom*, 1914. Potičem ih da navedu primjere kako bi mogli poboljšati neke radove. Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.

Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje

Učenici provode vršnjačko vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uloženog truda usmeno, sudjelujući u raspravi na kraju sata.

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

OSNOVNE I IZVEDENE BOJE

Henri Matisse: *Mačka s crvenom ribom*, 1914.

Učenički radovi

	A	B	C
1			
2			
3			

1. razred, motiv: riba, kontrolna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Mirjana Bunjevac	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		I. C	19. 05. 2022.
<p>Tema: Slika, igra, priča - učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi:</p> <p>OŠ LK A.1.1. Učenik prepoznaje umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.</p> <p>OŠ LK A.1.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju.</p> <p>OŠ LK B.1.1. Učenik razlikuje likovno i vizualno umjetničko djelo te prepoznaje osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.</p> <p>OŠ LK B.1.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje svoj rad i vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi):</p> <p>Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovne pojmove: osnovne i izvedene boje te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja temperom.</p> <p>Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom tempera.</p> <p>Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s ishodima međupredmetnih tema:</p> <p><i>Osobni i socijalni razvoj – OSR</i></p> <p>osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor.</p> <p>osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima.</p> <p><i>Učiti kako učiti – UKU:</i></p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta:</p> <p>OŠ HJ B.1.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.</p>		<p>NAČINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstom 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparat 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: tri čaše napunjene obojenom vodom 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje</p> <p>Likovni pojmovi: osnovne i izvedene boje</p> <p>Motiv: vizualni - riba</p> <p>Likovni materijali i likovne tehnike: tempere</p> <p>Digitalni alati: računalo, projektor, PowerPoint prezentacija</p> <p>Nastavno sredstvo – reprodukcija: Henri Matisse: <i>Mačka s crvenom ribom</i>, 1914.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem im rad temperom. Učenici pod mojim vodstvom i uz moju pomoć pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštite za stolove i izvađen bijeli hrapavi papir, tempere, kistove, paletu i posudicu za vodu. Učenicima demonstriram rad temperom. Učenicima govorim da kist prvo umočimo u vodu i promiješamo boju, dok boja ne postane gusta poput jogurta. Slikamo na hrapavoj strani papira. Kad se boja osuši, preko nje možemo naslikati novi sloj neke druge boje. Sloj boje ne bi smio biti predebeo jer se tada boja ljušti.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja temperama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Osnovne boje su boje koje ne možemo dobiti miješanjem drugih boja. To su crvena, plava i žuta. Na stol ću staviti tri čaše u kojima se nalaze tekućine crvene, plave i žute boje. Miješanjem dviju osnovnih boja dobivamo jednu izvedenu boju. U praznu čašu ulijevam malo žute boje. Pitam učenike znaju li koju ćemo boju dobiti ako žutoj boji dodamo plavu. Voda je postala zelena. Na isti način miješamo plavu i crvenu boju te dobivamo ljubičastu boju. Prije svakog miješanja učenici govore boju za koju misle da će se dobiti miješanjem. Miješanjem crvene i žute boje dobit ćemo narančastu boju. Pitam učenike kako jednim imenom zovemo zelenu, ljubičastu i narančastu boju. Pomoću PowerPoint prezentacije još jednom ponavljamo koje su osnovne i izvedene boje. Prikazujem fotografije papige i duge na kojima učenici uočavaju osnovne i izvedene boje, a nakon toga analiziramo boje na reprodukcijama. Reprodukcijske su: Robert Delaunay: <i>Hommage à Blériot</i>, 1914.; Henri Matisse: <i>Kraljeva tuga</i>, 1952.; Robert Delaunay: <i>Joie de vivre</i>, 1930. i Franz Marc: <i>Veliki plavi konji</i>, 1911. Učenici promatraju reprodukcije i odgovaraju na sljedeća pitanja: <i>Tko nam želi navesti koje osnovne boje vidimo na tom umjetničkom djelu? Tko nam želi navesti koje izvedene boje vidimo na tom umjetničkom djelu? Koje boje prevladavaju? Osvrnimo se po razredu; gdje oko sebe vidite osnovne i izvedene boje?</i></p> <p>Nakon toga učenicima pomoću slajdova čitam interaktivnu priču o maloj ribi koja je popraćena fotografijama (<i>Inspiracija za to je slikovnica Little white fish, Guida van Genechtena</i>). Na zadnjem slajdu piše: "Ovo je moja mama." Mala se riba nasmiješila. "Moja mama ima sve dugine boje, baš kao ja." Riba nije prikazana, već prazan papir. Na taj ću način učenicima zadati motiv. Napominjem da riba koju će slikati mora biti naslikana preko cijelog papira.</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na moja pitanja kojima ih potičem na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Pratim aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikaciju i suradnju, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>
<p>Najava zadatka: <i>Danas ćemo temperom slikati ribu koristeći osnovne i izvedene boje. Jeste li shvatili zadatak? Tko nam želi ponoviti današnji zadatak?</i></p>	
<p>3. Završni dio: <i>Analiza i vrednovanje</i></p> <p>Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: <i>Što je bio današnji</i></p>	<p>Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje Učenici provode vršnjačko vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema,</p>

zadatak? Kojom likovnom tehnikom ste izvršili današnji zadatak? Vidite li na svim radovima osnovne i izvedene boje? Gdje? Pokaži. Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Uspoređujemo radove i reprodukciju, odnosno njihove sličnosti i razlike. Reprodukcija koju uspoređujemo s radovima je Henri Matisse: *Mačka s crvenom ribom*, 1914. Potičem ih da navedu primjere kako bi mogli poboljšati neke radove. Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.

upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uložene truda usmeno, sudjelujući u raspravi na kraju sata.

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

OSNOVNE I IZVEDENE BOJE

Henri Matisse: *Mačka s crvenom ribom*, 1914.

Učenički radovi

	A	B	C
1			
2			
3			

2. razred, motiv: leptir, eksperimentalna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Biljana Gaš	Modul: Hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		2. C	11. 5. 2022.
<p>Tema: Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.2.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju. OŠ LK B.2.1. Učenik opisuje likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela. OŠ LK B.2.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad te radove drugih učenika i opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje i razumije likovni pojam kontrast toplo - hladno. Prepoznaje i razlikuje različite primjere kontrasta toplo – hladno na svom likovnom radu, drugim fotografijama i u raznim umjetnostima. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom uljnih pastela. Afektivni: Učenik razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu te procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka.</p> <p>Povezanost s odgojno-obrazovnim očekivanjima međupredmetnih tema:</p> <p>Učiti kako učiti – UKU: uku A.1.1. Učenik uz pomoć učitelja traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema. uku A.1.3. Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema. uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>Osobni i socijalni razvoj – OSR: osr A.1.4. Razvija radne navike. - Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. - Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: /</p>		<p>NACINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstom 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoapar 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: kontrast toplo - hladno Motiv: vizualni - leptir Likovni materijali i likovne tehnike: uljni pastel Digitalni alati: računalo, projektor, PowerPoint prezentacija Nastavno sredstvo – reprodukcija: Henri Matisse: <i>Ples</i>, 1910.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Na početku sata učenike pozdravljam i predstavljam im se. Učenici pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštićene klupe i izvađen bijeli papir i pastel. Najavljujem i demonstriram rad s uljnim pastelom. Molim učenike da se koncentriraju i da svoje poglede upute prema ploči gdje se nalazi bijeli papir. Pastel je slikarska tehnika i slikamo na hrapavoj strani papira. Pastele treba jače pritisnuti o podlogu kako bi ostavile gust i mastan trag. Na taj način boje neće biti blijede. Želimo li da nam određena boja bude jača i vidljiva, prelazimo istom bojom preko prvog sloja. Prikazujem mogućnost nanošenja boje preko boje, odnosno miješanja. Kako se pastel na kraju ne bi odvojio od podloge, svaki rad bit će poprskan fiksativom (lak za kosu).</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja pastelama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PowerPoint prezentaciji učenicima pokazujem fotografije vatre i leda, dana i noći, velikog i malog slona. Učenici promatraju svaku fotografiju i govore po čemu se razlikuju. Govorim da se fotografije značajno razlikuju i da su one u kontrastu. Prikazani su kontrasti: toplo – hladno, dan – noć, veliko – malo, star – mlad. Kontrast je druga riječ za suprotnost, odnosno naglašenu različitost. Pitam učenike u kakvom su kontrastu zima i ljeto te koje ih boje podsjećaju na vatru, a koje na led. Toplo je suprotno hladnom, pa su i tople suprotne hladnim bojama. One su u kontrastu. Govorim da će danas učiti o toplo – hladnom kontrastu. Na slajdu prikazujem trokut u osnovnim bojama kojeg okružuju trokuti obojeni izvedenim bojama. Učenici će reći koje su boje tople, a koje hladne. Na prezentaciji prikazujem fotografije na kojima se vidi kontrast toplo – hladno u stvarnom životu. Fotografije prikazuju šarene zgrade u Italiji i polje tulipana iznad kojih lete baloni na vrući zrak. Poslije toga prikazujem reprodukcije Maurica de Vlamincka: <i>Restaurant de la Machine at Bougival</i>, 1905.; Paula Gauguina: <i>Arearea</i>, 1892. i Vincenta van Gogha: <i>Noćna terasa kafića</i>, 1886. Na fotografijama i reprodukcijama učenici će reći koje tople i hladne boje uočavaju i objasniti gdje vide toplo – hladni kontrast. Na fotografijama promatraju različite vrste leptira. Uočavaju od čega se sastoji tijelo leptira, što se nalazi na glavi (ticala), kakve oči ima, gdje se nalaze. Pitam ih treba li leptir imati lice slično ljudskom. Promatraju kakva krila ima i po čemu se razlikuju prikazani leptiri.</p> <p>Opis motiva:</p> <p>1. Leptirova su krila simetrična. Na svakom krilu ima četiri kruga. Krug je obrubljen crnom bojom. Unutar njega se nalazi manji krug bijele boje. A unutar manjih krugova uočavamo tamnonarančaste i plave mrlje. Primjećujemo da to nije samo krug, već da unutar sebe ima dva ili tri prstena. Rub leptirovih krila obrubljen je bijelom valovitom crtom. Na gornjim krilima nalaze se po dvije narančaste mrlje koje okružuje crna valovita crta. Prvi i drugi krug okružuje bijela boja, a treći i četvrti narančasta. Na glavi se nalaze 2 ticala, a oči se nalaze sa strane u obliku polukugle. Zadak je podijeljen sa šest vodoravnih crta. Ovaj leptir nije u potpunosti raširio krila te su ona spojena.</p> <p>2. Na ovom leptiru također uočavamo zrcalnu simetriju. Za razliku od prethodnog</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na pitanja učitelja kojima ih potiče na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Učitelj prati aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikacija i suradnja, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>

<p>leptira, gornja i donja krila su razodvojena. Na zatku se nalazi jedna velika crna okomita crta koja dijeli leptira na dva jednaka dijela. Kraj očiju vire dvije noge. Na rubovima gornjih krila vidimo osam bijelih krugova unutar kojih se nalazi crvena crta koja ga prepolavlja. Na donjoj strani stražnjih krila nalaze se "repići". Na leptiru prevladavaju crvena i crna boja, ali se ističe šest zelenih mrlja na donjim dijelovima stražnjih krila. Kraj posljednjeg zelenog kruga nalazi se ljubičasti krug koji vodoravna crta dijeli na dva dijela. Gornji dio je obojen svjetloljubičasto, dok je donji dio obojen tamnoljubičastom bojom. Zeleni i ljubičasti krugovi okruženi su crnom bojom baš kao što je boja repića.</p> <p>3. Ovaj se leptir razlikuje od ostalih jer nije fotografiran u letu, već na cvijetu. Donji rubovi krila su valoviti te su crne boje. Na njima uočavamo ritam, sedam puta se pravilno ponavlja isti oblik bijele boje. Unutar tog oblika, točno na sredini nalazi se okomita bijela crta. Na žutim krilima također uočavamo ritam izmjenjivanjem oblika bijele boje koji na svakom rubu ima crnu točku. Na krilu vidimo prijelaz iz svjetlonarančaste boje u tamnonarančastu. Kao i kod prvog leptira, zadak je podijeljen s pet vodoravnih crta. Na gornjem rubu gornjeg krila uočavamo izmjenjivanje crnih i bijelih okomitih crta te crnih i plavih okomitih crta. Sedam tankih crta spaja gornji i donji dio krila. Između dviju crta nalaze se oblici koji se ponavljaju između sljedećih crta.</p> <p>Napominjem da leptir mora biti naslikan preko cijelog papira.</p>	
<p>Najava zadatka: <i>Danas ćete pastelama slikati leptira koristeći kontrast toplih i hladnih boja. Jedna polovina leptira mora biti u toplim bojama, a druga polovina u hladnim bojama.</i></p>	
<p>3. Završni dio: <i>Analiza i vrednovanje</i></p> <p>Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: <i>Što je bio današnji zadatak? Što je kontrast? Koje su boje tople, a koje hladne? Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Jeste li svi upotrijebili tople i hladne boje? Jeste li uspjeli prikazati kontrast? Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcija koju uspoređujemo s radovima je Henri Matisse: <i>Ples</i>, 1910. Što je zajedničko toj slici i učeničkim radovima? Kakvim je bojama prikazana pozadina? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.</i></p>	<p>Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje Učenici provode samovrednovanje, vršnjačko vrednovanje, vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uloženoj truda, usmeno - sudjelujući u raspravi na kraju sata. Učenik opisuje likovni rad kao cjelinu (odnos ideje, tematskoga i likovnoga/vizualnoga sadržaja te izvedbe u materijalima).</p> <p>Refleksija Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.</p> <p>Prezentacija Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).</p>

2. razred, motiv: leptir, kontrolna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Elvira Slavić Tomšić	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		2.	19. 5. 2022.
<p>Tema: Slika, igra, priča: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.2.2. Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju. OŠ LK B.2.1. Učenik opisuje likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela. OŠ LK B.2.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad te radove drugih učenika i opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje i razumije likovni pojam kontrast toplo - hladno. Prepoznaje i razlikuje različite primjere kontrasta toplo – hladno na svom likovnom radu, drugim fotografijama i u raznim umjetnostima. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom uljnih pastela. Afektivni: Učenik razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu te procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka.</p> <p>Povezanost s odgojno-obrazovnim očekivanjima međupredmetnih tema: Učiti kako učiti – UKU: uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio. Osobni i socijalni razvoj – OSR: osr A.1.4. Razvija radne navike. - Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. - Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: OŠ HJ A.2.2. Učenik sluša jednostavne tekstove, točno izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta. OŠ HJ B.2.1. Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjeća nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom.</p>		<p>NAČINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstem 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoapar 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: kontrast toplo - hladno Motiv: vizualni - leptir Likovni materijali i likovne tehnike: uljni pastel Digitalni alati: računalo, projektor, Powerpoint prezentacija Nastavno sredstvo – reprodukcija: Henri Matisse: <i>Pies</i>, 1910.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Na početku sata učenike pozdravljam i predstavljam im se. Učenici pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštićene klupe i izvađen bijeli papir i pastel. Najavljujem i demonstriram rad s uljnim pastelom. Molim učenike da se koncentriraju i da svoje poglede upute prema ploči gdje se nalazi bijeli papir. Pastel je slikarska tehnika i slikamo na hrapavoj strani papira. Pastele treba jače pritisnuti o podlogu kako bi ostavile gust i mastan trag. Na taj način boje neće biti blijede. Želimo li da nam određena boja bude jača i vidljiva, prelazimo istom bojom preko prvog sloja. Prikazujem mogućnost nanošenja boje preko boje, odnosno miješanja. Kako se pastel na kraju ne bi odvojio od podloge, svaki rad bit će poprskan fiksativom (lak za kosu).</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja pastelama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PowerPoint prezentaciji učenicima pokazujem fotografije vatre i leda, dana i noći, velikog i malog slona. Učenici promatraju svaku fotografiju i govore po čemu se razlikuju. Govorim da se fotografije značajno razlikuju i da su one u kontrastu. Prikazani su kontrasti: toplo – hladno, dan – noć, veliko – malo, star – mlad. Kontrast je druga riječ za suprotnost, odnosno naglašenu različitost. Pitam učenike u kakvom su kontrastu zima i ljeto te koje ih boje podsjećaju na vatru, a koje na led. Toplo je suprotno hladnom, pa su i tople suprotne hladnim bojama. One su u kontrastu. Govorim da će danas učiti o toplo – hladnom kontrastu. Na slajdu prikazujem trokut u osnovnim bojama kojeg okružuju trokuti obojeni izvedenim bojama. Učenici će reći koje su boje tople, a koje hladne. Na prezentaciji prikazujem fotografije na kojima se vidi kontrast toplo – hladno u stvarnom životu. Fotografije prikazuju šarene zgrade u Italiji i polje tulipana iznad kojih lete baloni na vrući zrak. Poslije toga prikazujem reprodukcije Maurica de Vlamincka: <i>Restaurant de la Machine at Bougival, 1905.</i>; Paula Gauguina: <i>Arearea, 1892.</i> i Vincenta van Gogha: <i>Noćna terasa kafića, 1886.</i> Na fotografijama i reprodukcijama učenici će reći koje tople i hladne boje uočavaju i objasniti gdje vide toplo – hladni kontrast.</p> <p>Učenicima čitam priču o gusjenici koju sam malo izmijenila. (Izvor: https://www.zvezdica-mira.hr/hr/prica/65/6). Pitam učenike jesu li znali da leptir nastaje iz gusjenice. Na prezentaciji pokazujem fotografije gusjenice i njezine kukuljice. Govorim učenicima da je iz kukuljice počeo izlaziti leptir, ali samo oni znaju kako će izgledati. Napominjem da leptir trebaju naslikati preko cijelog papira.</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na pitanja učitelja kojima ih potiče na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada.</p> <p>Učitelj prati aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikacija i suradnja, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>
<p>Najava zadatka: <i>Danas ćete pastelama slikati leptira koristeći kontrast toplih i hladnih boja. Jedna polovina leptira mora biti u toplim bojama, a druga polovina u hladnim bojama.</i></p>	
<p>3. Završni dio: <i>Analiza i vrednovanje</i></p> <p>Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču, numeriram i fiksiram lakom za kosu. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: <i>Što je bio današnji zadatak? Što je kontrast? Koje su boje tople, a</i></p>	<p>Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje</p> <p>Učenici provode samovrednovanje, vršnjačko vrednovanje,</p>

koje hladne? Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Jeste li svi upotrijebili tople i hladne boje? Jeste li uspjeli prikazati kontrast? Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcija koju uspoređujemo s radovima je Henri Matisse: *Ples*, 1910. Što je zajedničko toj slici i učeničkim radovima? Kakvim je bojama prikazana pozadina? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Jesu li radovi slični? Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.

vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uloženo truda, usmeno - sudjelujući u raspravi na kraju sata. Učenik opisuje likovni rad kao cjelinu (odnos ideje, tematskoga i likovnoga/vizualnoga sadržaja te izvedbe u materijalima).

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

KONTRAST TOPLO - HLADNO

Henri Matisse: *Ples*, 1910.

Učenički radovi

	A	B	C
1			
2			
3			

Priča o gusjenici:

Jednoj su gusjenici govorili da je ružna, zbog čega je bila jako tužna. Nitko se s njom nije htio družiti. Često je znala popeti se na stablo gdje bi satima promatrala leptire. Dala bi sve na svijetu da može letjeti poput njih. Umorna od ismijavanja, odlučila se popeti na vrh stabla gdje je nitko neće pronaći. Ipak, jednog je dana šareni leptir, da se odmori, sletio na granu na kojoj je bila gusjenica. Približio joj se i započeo razgovor. S vremenom su postali dobri prijatelji. Kad ga je gusjenica upitala: "Zašto si pristao biti moj prijatelj kad me nitko ne voli?" Leptir joj je odgovorio: „Za prijatelje nije važno kako netko izgleda, nego koliko dobrote ima u sebi.“ Gusjenica je bila toliko sretna da je jedne noći, dok je spavala na vrhu stabla, osjetila kako joj se tijelo mijenja. Sljedećeg je jutra postala prekrasan leptir kakva svijet još nije vidio. Kad ju je njezin prijatelj leptir došao posjetiti, primijetio je tu divnu promjenu te joj je rekao: "Sada si pokazala ljepotu i dobrotu koju si nosila u sebi." Oboje su zajedno odlepršali. Od tada, kad god bi našli tužnu gusjenicu na vrhu drveta, spustili bi se k njoj, a nakon toga bi se ponovila ista priča.

3. razred, motiv: stablo, eksperimentalna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Marija Jurčević	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		3.	26. 5. 2022.
<p>Tema: Priroda i oblik: učenik istražuje prirodu različitim osjetilima (vizualni opažaj, taktilni i prostorni doživljaj: uočavanje detalja, boja, površina, odnosa veličina i oblika, ritma, građe oblika itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.3.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju. OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela. OŠ LK B.3.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovni pojam komplementarni kontrast te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja gvašem. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom gvaša. Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s ishodima međupredmetnih tema: Osobni i socijalni razvoj – OSR osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima.</p> <p>Učiti kako učiti – UKU uku A.1.3. Kreativno mišljenje. Pojedine ideje ili situacije može osmisлити i prikazati na drugačiji način. Pokazuje interes prema novome (idejama, pristupima rješavanju problema, situacijama). uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: PID OŠ A.3.1. Učenik zaključuje o organiziranosti prirode.</p>		<p>NAČINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstom 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparar 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje</p> <p>Likovni pojmovi: komplementarni kontrast</p> <p>Motiv: vizualni – stablo (triptih)</p> <p>Likovni materijali i likovne tehnike: uljni pastel</p> <p>Digitalni alati: PowerPoint prezentacija, projektor, računalo</p> <p>Nastavno sredstvo – reprodukcija: Vincent van Gogh: <i>Autoportret</i>, 1889.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Na početku sata učenike pozdravljam i predstavljam im se. Učenici pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštićene klupe, vodene boje, bijelu temperu, kistove, paletu i posudicu za vodu na klupi. Učenicima dijelim bijeli papir koji sam prethodno trakama podijelila na tri jednaka dijela. Najavljujem i demonstriram rad gvašem. Gvaš je polugusta boja koju dobivamo miješajući bijelu temperu s vodenim bojama. Dodavanjem više bijele boje, boja postaje svjetlija, a ako boji dodamo crnu vodenu boju, ona će postati tamnija. Boju možemo posvijetliti dodajući joj više vode.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja pastelama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PPT prezentaciji pokazujem nekoliko pojmova koje učenici trebaju povezati. Pojmovi su: crn – bijel, veliki – mali, toplo – hladno, visok – nizak. Pitam učenike u kakvom su odnosu ti pojmovi. Oni su suprotni. Govorim da je kontrast suprotnost, odnosno naglašena različitost. Navodim ih da i oni kažu nekoliko primjera. Na slajdu prikazujem trokut obojen osnovnim bojama koji je okružen trokutima izvedenih boja. Učenici će prvo nabrojati osnovne boje, a zatim izvedene. Miješanjem dviju osnovnih boja dobit ćemo jednu izvedenu. Promatramo komplementarne parove i gdje se nalaze trokuti obojeni tim bojama. Komplementarni parovi nalaze se jedan nasuprot drugome. Komplementarne parove čine jedna osnovna i jedna izvedena boja. Oni se međusobno nadopunjuju te su oni u komplementarnom kontrastu. Promatramo žuto-ljubičasti par. Pitam učenike koja je boja osnovna, a koja izvedena u tom komplementarnom paru. Govorim kako je ljubičasta izvedena jer nastaje iz crvene i plave. Na slajdu pokazujem komplementarne parove, a pored svake izvedene boje su u zagradi osnovne boje od kojih je načinjena. Učenici uočavaju komplementarni kontrast na fotografijama koje su prikazane na slajdu. Upitam ih koje boje vide na slajdu te u kakvom su oni odnosu. Fotografije prikazuju: crvenu papriku sa zelenom peteljkom, naranče na plavome stolu i ženu koja nosi žuto-ljubičastu haljinu. Učenici uočavaju da su te boje u komplementarnom kontrastu. Nakon toga uočavaju komplementarni kontrast na sljedećim reprodukcijama: Claude Monet: <i>Večernji ugođaj u Veneciji</i>, 1908 - 1912.; Friedensreich Hundertwasser: <i>Dobro jutro grade</i>, 1970.; Paul Gauguin: <i>Žena s mangom</i>, 1892. i Henri Matisse: <i>Mačka s crvenom ribom</i>, 1914. Na idućem slajdu učenici analiziraju motiv, a to je stablo. Prikazano je nekoliko različitih stabala, a učenici govore po čemu se razlikuju. Analizu potičem sljedećim pitanjima: <i>Kakve grane imaju ova stabla? Po čemu se one razlikuju? Jesu li sve iste? Kakva je krošnja? Vide li se svakome stablu korijenje? Jesu li sva debla jednaka? Što uočavate na kori?</i></p> <p>Opis motiva:</p> <p>1. Ovo drvo ima tanko, zakrivljeno deblo. Po cijeloj dužini debla, s lijeve i desne strane nalaze se vodoravno položene tanke grane. Lišće je zgusnuto te kroz njega ne možemo ništa vidjeti. Izgleda kao da drvo ima mnogo malih grmova različitih veličina koji su smješteni iznad vodoravne grane. Na vrhu vidimo polukuglasti</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na pitanja učitelja kojima ih potiče na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Učitelj prati aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikacija i suradnja, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>

<p>oblik, to je najveći grm od svih ostalih.</p> <p>2. Za razliku od prvog primjera, ovo stablo ima deblje deblo. Na njemu uočavamo male kvрге. Pri vrhu debila izvire četiri grane koje se dalje granaju u sitnije grane. Iz jedne ravne grane izvire više zakrivljenih, tanjih grana. Na ovom primjeru vidimo više grana, nego na prvom stablu. Ovo stablo podsjeća na gljivu koju gledamo odozdo. Na svakom vrhu grane nalazi se lišće. Čine ga kratke, tanke crte, usmjerene prema gore, lijevo i desno. Lišće ima zajedničko središte iz kojeg izlaze. Krošnja je pravilnog oblika. Lišće je podjednako dugo na svim granama.</p> <p>3. Na boru ne vidimo njegovo deblo jer su oko njega gusto raspoređene grane. Podsjeća nas na trokut. Na vrhu je najtanji, a sve je širi kako se približava dnu. Na vrhu ima jednu tanku granu iz koje izvire tanje grane s lijeve i s desne strane. Borove su grane ravne i usmjerene ukoso prema gore. Svaku granu okružuju tanke iglice. Budući da su grane u sredini guste, ne možemo vidjeti kroz bor. To nam može uspjeti tek pri vrhovima grana kada se one razrjeđuju. Grane su s jedne i s druge strane poprilično jednako dugačke. Za razliku od prethodna dva stabla koja imaju pravilnu krošnju, iz bora vire grane različite duljine što „kviri“ tu pravilnost.</p> <p>4. Ovo stablo ima tanko deblo koje čini tek ¼ cjelokupnog stabla. Deblo se također grana na manje grane, a potom i na grančice. Na njemu prevladava krošnja na kojoj uočavamo crvenkasto sitno lišće. Ova krošnja nije gusta kao kod prethodnih stabala. Kroz nju možemo vidjeti jer nema na svim mjestima jednako mnogo lišća. Grane nisu jednake debljine, ali su mnogo tanje u odnosu na drugo stablo. One također izvire iz lišća. Krošnja je okruglastog oblika, iako se čini da nije orezana poput prva dva stabla.</p> <p>5. Ovo stablo ima najdeblje deblo od prikazanih. Iz njega sa svih strana izlaze također debele grane koje se potom granaju na sitnije grane. Ali i dalje su te sitne grane deblje od grana stabala koja smo promatrali. Na granama uočavamo kvрге, rupe i mahovinu na gornjoj strani grana. Grane se spuštaju i do tla. Krošnja je sačinjena od sitnog lišća zbog čega lako možemo vidjeti kroz nju. Za razliku od ostalih stabala, ovdje se grane pružaju u svim smjerovima.</p> <p>Učenicima sam prethodno podijelila papire koje sam podijelila na tri jednaka dijela lijepeći trake. Objašnjavam učenicima da će u svakom od ta tri dijela koristiti jedan komplementarni par. Cijeli papir mora biti ispunjen bojama. Na PowerPoint prezentaciji prikazujem papir podijeljen na tri dijela i komplementarne parove kako bi učenicima jasnije objasnila zadatak. U zadatak ne krećem dok ne uočim da su svi razumjeli zadatak. Za vrijeme rada, fotografije motiva su prikazane na PowerPoint prezentaciji. Obilazim učenike, pratim njihov rad i potičem na kreativnost.</p>	
<p>Najava zadatka: <i>Danas ćete gvašem slikati stablo koristeći komplementarni kontrast.</i></p>	
<p>3. Završni dio:</p> <p><i>Analiza i vrednovanje</i></p> <p>Nakon što učenici završe svoje radove, odlepljuju trake te ih postavljam na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: <i>Što je bio današnji zadatak? Što je kontrast? Nabrojite boje koje su u komplementarnom kontrastu. Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Jeste li uspjeli prikazati komplementarni kontrast? Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcija</i></p>	<p>Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje</p> <p>Učenici provode samovrednovanje, vršnjačko vrednovanje, vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva,</p>

koju uspoređujemo s radovima je Vincent van Gogh: *Autoportret*, 1889. Što je zajedničko toj slici i vašim radovima? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.

originalnosti i uloženog truda, usmeno - sudjelujući u raspravi na kraju sata. Učenik opisuje likovni rad kao cjelinu (odnos ideje, tematskoga i likovnoga/vizualnoga sadržaja te izvedbe u materijalima).

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

KOMPLEMENTARNI KONTRAST

Vincent van Gogh: *Autoportret*, 1889.

Učenički radovi			
	A	B	C
1			
2			
3			

3. razred, motiv: stablo, kontrolna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Draženka Šalgaj	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		3.	20. 5. 2022.
<p>Tema: Priroda i oblik: učenik istražuje prirodu različitim osjetilima (vizualni opažaj, taktilni i prostorni doživljaj: uočavanje detalja, boja, površina, odnosa veličina i oblika, ritma, građe oblika itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.3.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju. OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela. OŠ LK B.3.2. Učenik uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovni pojam komplementarni kontrast te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja gvašem. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom gvaša. Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s ishodima međupredmetnih tema: Osobni i socijalni razvoj – OSR osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima. Učiti kako učiti – UKU uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio. uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: /</p>		<p>NACINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstem 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparat 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: komplementarni kontrast Motiv: vizualni – stablo (triptih) Likovni materijali i likovne tehnike: gvaš Digitalni alati: PowerPoint prezentacija, projektor, računalo Nastavno sredstvo – reprodukcija: Vincent van Gogh: <i>Autoportret</i>, 1889.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Na početku sata učenike pozdravljam i predstavljam im se. Učenici pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštićene klupe, vodene boje, bijelu temperu, kistove, paletu i posudicu za vodu na klupi. Učenicima dijelim bijeli papir koji sam prethodno trakama podijelila na tri jednaka dijela. Najavljujem i demonstriram rad gvašem. Gvaš je polugusta boja koju dobivamo miješajući bijelu temperu s vodenim bojama. Dodavanjem više bijele boje, boja postaje svjetlija, a ako boji dodamo crnu vodenu boja, ona će postati tamnija. Boju možemo posvijetliti dodajući joj više vode.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja pastelama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PPT prezentaciji pokazujem nekoliko pojmova koje učenici trebaju povezati. Pojmovi su: crn – bijel, veliki – mali, toplo – hladno, visok – nizak. Pitam učenike u kakvom su odnosu ti pojmovi. Oni su suprotni. Govorim da je kontrast suprotnost, odnosno naglašena različitost. Navodim ih da i oni kažu nekoliko primjera. Na slajdu prikazujem trokut obojen osnovnim bojama koji je okružen trokutima izvedenih boja. Učenici će prvo nabrojati osnovne boje, a zatim izvedene. Miješanjem dviju osnovnih boja dobit ćemo jednu izvedenu. Promatramo komplementarne parove i gdje se nalaze trokuti obojeni tim bojama. Komplementarni parovi nalaze se jedan nasuprot drugome. Komplementarne parove čine jedna osnovna i jedna izvedena boja. Oni se međusobno nadopunjuju te su oni u komplementarnom kontrastu. Promatramo žuto-ljubičasti par. Pitam učenike koja je boja osnovna, a koja izvedena u tom komplementarnom paru. Govorim kako je ljubičasta izvedena jer nastaje iz crvene i plave. Na slajdu pokazujem komplementarne parove, a pored svake izvedene boje su u zagradi osnovne boje od kojih je načinjena. Učenici uočavaju komplementarni kontrast na fotografijama koje su prikazane na slajdu. Upitam ih koje boje vide na slajdu te u kakvom su oni odnosu. Fotografije prikazuju: crvenu papriku sa zelenom peteljkom, naranče na plavome stolu i ženu koja nosi žuto-ljubičastu haljinu. Učenici uočavaju da su te boje u komplementarnom kontrastu. Nakon toga uočavaju komplementarni kontrast na sljedećim reprodukcijama: Claude Monet: <i>Večernji ugodaj u Veneciji</i>, 1908 - 1912.; Friedensreich Hundertwasser: <i>Dobro jutro grade</i>, 1970.; Paul Gauguin: <i>Žena s mangom</i>, 1892. i Henri Matisse: <i>Mačka s crvenom ribom</i>, 1914. Nakon toga ih vođenom maštom uvodim u motiv.</p> <p><i>Naslonite se, udobno se smjestite, zažmirite i zamislite da se nalazite u šumi prepunoj mirisnog cvijeća. Hodaš šumom i udišeš svježi zrak. Okružuje te sama priroda. Ispred tebe nalazi se najmirisniji cvijet. Pomiriši ga. U daljini se čuje žubor vode. Približavaš se tom zvuku koji te vodi do potoka koji je toliko bistar da bez problema možete vidjeti ribice u njemu. Šumom odzvanja cvrkut ptica, čuješ njihovo nježno lepršanje krilima dok prolaze pokraj tebe. Nalaziš se ispred velikog stabla. Griju te Sunčeve zrake koje prodiru kroz krošnju dok te istovremeno hladi nježni povjetarac. Nikada u životu nisi vidio/vidjela takvo stablo. Dotakni njegovu koru i mahovinu što se nalazi na njemu. Pogledaj te velike grane i raskošnu krošnju koja ga krasí. Dobro zapamti kako izgleda to stablo. (Zastanem na nekoliko sekundi.) Otvori oči.</i></p> <p>Učenicima sam prethodno podijelila papire koje sam podijelila na tri jednaka dijela lijepeći trake. Objašnjavam učenicima da će u svakom od ta tri dijela koristiti jedan komplementarni par. Cijeli papir mora biti ispunjen bojama. Na PowerPoint prezentaciji prikazujem papir podijeljen na tri dijela i komplementarne parove kako bi učenicima jasnije objasnila zadatak. U zadatak ne krećem dok ne</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na pitanja učitelja kojima ih potiče na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Učitelj prati aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikacija i suradnja, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>

uočim da su svi razumjeli zadatak. Za vrijeme rada, fotografije motiva su prikazane na PowerPoint prezentaciji. Obilazim učenike, pratim njihov rad i potičem na kreativnost.

Najava zadatka: *Danas ćete gvašem slikati stablo koristeći komplementarni kontrast.*

3. Završni dio:

Analiza i vrednovanje

Nakon što učenici završe svoje radove, odljepljuju trake te ih postavljam na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: *Što je bio današnji zadatak? Što je kontrast? Nabrojite komplementarne parove.* Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. *Jesu li radovi slični? Jeste li uspjeli prikazati komplementarni kontrast?* Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcijsku koju uspoređujemo s radovima je Vincent van Gogh: *Autoportret, 1889.* *Što je zajedničko toj slici i vašim radovima? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Ukoliko ostane vremena, igramo igru pogađanja radova.* Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.

Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje
Učenici provode samovrednovanje, vršnjačko vrednovanje, vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uloženoj truda, usmeno - sudjelujući u raspravi na kraju sata. Učenik opisuje likovni rad kao cjelinu (odnos ideje, tematskoga i likovnoga/vizualnoga sadržaja te izvedbe u materijalima).
Refleksija
Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.
Prezentacija
Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

KOMPLEMENTARNI KONTRAST

Vincent van Gogh: *Autoportret, 1889.*

Učenički radovi			
	A	B	C
1			
2			
3			

4. razred, motiv: srce, eksperimentalna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Zdenka Pavlinovac	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		4.	24. 5. 2022.
<p>Tema: Slika, pokret, zvuk i riječ: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.4.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju. OŠ LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela. OŠ LK B.4.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovne pojmove: kromatske i akromatske boje, kromatsko – akromatski kontrast te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja temperom. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom tempera. Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s ishodima međupredmetnih tema: Osobni i socijalni razvoj – OSR osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima.</p> <p>Učiti kako učiti – UKU uku A.1.3 Kreativno mišljenje. Pojedine ideje ili situacije može osmisлити i prikazati na drugačiji način. Pokazuje interes prema novome (idejama, pristupima rješavanju problema, situacijama). uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio. uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: PID OŠ A.4.1. Učenik zaključuje o organiziranosti ljudskoga tijela i životnih zajednica.</p>		<p>NACINI RADA: 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju</p> <p>OBLICI RADA: 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni</p> <p>NASTAVNE METODE: 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstom 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje</p> <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparati 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo:</p>	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: kromatsko – akromatski kontrast Motiv: vizualni - srce Likovni materijali i likovne tehnike: tempere Digitalni alati: PowerPoint prezentacija, projektor, računalo Nastavno sredstvo – reprodukcija: Kazimir Maljevič, <i>Farmer u polju</i>, 1929.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem im rad temperom. Učenici pod mojim vodstvom i uz moju pomoć pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštitu za stolove i izvađen bijeli hrapavi papir, tempere, kistove, paletu i posudicu za vodu. Učenicima demonstriram rad temperom. Učenicima govorim da kist prvo umočimo u vodu i promiješamo boju, dok boja ne postane gusta poput jogurta. Slikamo na hrapavoj strani papira. Kad se boja osuši, preko nje možemo naslikati novi sloj neke druge boje. Sloj boje ne bi smio biti predebeo jer se tada boja ljušti.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja temperama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PPT prezentaciji pokazujem nekoliko pojmova koje učenici trebaju povezati. Pojmovi su: visoko – nisko, star – mlad, slatko – slano, tiho – glasno. Pitam učenike u kakvom su odnosu ti pojmovi. Oni su suprotni. Govorim da je kontrast suprotnost, odnosno naglašena različitost. Navodim ih da i oni kažu nekoliko primjera. Na slajdu pokazujem dvije fotografije papige. Jedna je fotografija u boji, a druga crno-bijela. Pitam učenike po čemu se razlikuju te dvije fotografije. <i>Što je oduzeto drugoj fotografiji? Koje boje uočavate na fotografijama? Jesu li te dvije fotografije u kontrastu?</i> Objašnjavam kako kromatske boje nazivamo šarenim bojama, a akromatske nešarenim. Učenici navode boje koje vide. Pitam ih kako ćemo dobiti sivu boju. Različiti tonovi sive nastaju dodavanjem više bijele ili više crne tempere. Na slajdu prikazujem podjelu kromatskih i akromatskih boja. Učenici promatraju fotografije dalmatinca i graničarskog škotskog ovčara. Govore koje kromatske i akromatske boje uočavaju i gdje se nalaze. Pitam učenike uočavaju li kromatsko – akromatski kontrast. Zatim slijedi analiza sljedećih reprodukcija: Kazimir Maljevič: <i>Jutro u selu nakon snježne oluje</i>, 1912.; Juan Gris: <i>Gitara i novine</i> i Josip Račić: <i>Djevojka u bijelom</i> 1908. 1925. Učenici će na reprodukcijama izdvojiti akromatske i kromatske boje koje vide te pokazati gdje uočavaju kromatsko – akromatski kontrast. <i>Koji su dijelovi reprodukcije naslikani kromatskim, a koji akromatskim bojama? Koja je akromatska boja najzastupljenija?</i> Nakon učenikovih odgovora na slajdu se pojavljuju krugovi obojeni kromatskim i akromatskim bojama kojima su naslikane reprodukcije. Na sljedećem slajdu prikazujem video isječak od 10 s koji prikazuje 3D animaciju ljudskog srca s glasnim otkucajima. Pitam učenike znaju li koji je organ prikazan. Učenici će opipati svoje srce i čuti otkucaje. Objašnjavam kako stezanjem i opuštanjem srce poput crpke pokreće krv. Tako krv dolazi do svakog dijela tijela i donosi mu hranjive tvari i kisik. To osjećamo kao otkucaje srca. Uspoređujemo ljudsko srce sa srcem ptice.</p> <p>Srce čovjeka je veće od ptičjeg srca. Kao što vidimo na ovom primjeru, srce čovjeka ima više vena koje izviru iz srca, dok na ptičjem srcu uočavamo samo jednu. Zbog vena, izgleda da je ljudsko srce zavezano u čvor, dok je ptičje srce ravno. Na ptičjem srcu primjećujemo masne naslage na gornjem dijelu. Na donjem dijelu ljudskog srca uočavamo žile koje se granaju, dok ih na ovom srcu ptice</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na moja pitanja kojima ih potičem na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Pratim aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikaciju i suradnju, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>

nema. Na slajdu se nalazi nekoliko fotografija i modela ljudskog srca koje učenici opisuju. *Jeste li znali da tako izgleda vaše srce? Što se nalazi na srcu? Što izvire iz srca?* Na sljedećem slajdu pokazujem gdje se nalaze aorta, vene i arterija. Upućujem da pažnju usmjere na žile koje se granaju. Govorim učenicima da će srce slikati kromatskim bojama, a pozadinu akromatskim bojama počevši od bijele, svijetlo sive pa sve do crne pri rubovima. U zadatak ne krećem dok ne uočim da su svi razumjeli što trebaju raditi. Za vrijeme rada fotografije motiva su prikazane na PowerPoint prezentaciji. Obilazim učenike, pratim njihov rad i potičem na kreativnost.

Najava zadatka: *Danas ćete temperama slikati srce koristeći kromatsko – akromatski kontrast.*

3. Završni dio:

Analiza i vrednovanje

Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: *Što je bio današnji zadatak? Navedite kromatske boje. Navedite akromatske boje. Što je kontrast? Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Jeste li svi upotrijebili kromatske i akromatske boje? Jeste li uspjeli prikazati kontrast? Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcija koju uspoređujemo s radovima je Kazimir Maljevič: *Farmer u polju*, 1929. Što je zajedničko toj slici i vašim radovima? Kakvim je bojama prikazana pozadina? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.*

Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje

Učenici provode vršnjačko vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uloženog truda usmeno, sudjelujući u raspravi na kraju sata.

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

KROMATSKO - AKROMATSKI KONTRAST

Kazimir Maljevič: *Farmer u polju*, 1929.

Učenički radovi

	A	B	C
1			
2			
3			

4. razred, motiv: srce, kontrolna skupina

STUDENTICA: Dijana Ivančević UČITELJICA: Romana Brajković	MODUL: hrvatski jezik	Razred	Datum
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE		4.	20. 5. 2022.
<p>Tema: Slika, pokret, zvuk i riječ: učenik istražuje različite odnose između slike i priče proizašle iz osobnih doživljaja. Kao poticaj koristi igru, umjetnička djela, literarne i glazbene predloške (ispričati priču kombinacijama boja, kontrasta, ritma itd.).</p> <p>Vrijeme trajanja: 45 minuta</p> <p>Odgojno – obrazovni ishodi: OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK A.4.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju. OŠ LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela. OŠ LK B.4.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuje vlastiti doživljaj stvaranja.</p> <p>Ciljevi sata (podishodi): Kognitivni: Učenik upoznaje, uočava i usvaja likovne pojmove: kromatske i akromatske boje, kromatsko – akromatski kontrast te upoznaje postupke korištenja likovne tehnike slikanja temperom. Psihomotorni: Učenik razvija psihomotoričke vještine upoznavanjem i upotrebom tempera. Afektivni: Učenik procjenjuje uspješnost izvršenog zadatka na vlastitom i tuđim likovnim radovima, razvija estetsko i kritičko mišljenje, samopouzdanje i samostalnost u radu.</p> <p>Povezanost s ishodima međupredmetnih tema: Osobni i socijalni razvoj – OSR osr A.1.4. Razvija radne navike. Ispunjava obveze uz nadzor. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. Aktivno sluša, daje i prima povratne informacije i komunicira u skladu s komunikacijskim pravilima. Učiti kako učiti – UKU uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio. uku A.1.4. 4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>Povezanost s ishodima drugih predmeta: OŠ HJ A.2.2. Učenik sluša jednostavne tekstove, točno izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta. OŠ HJ B.2.1. Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitavanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom.</p>		<p>NACINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju <p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni <p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Usmeno izlaganje 5. Metoda scenarija 6. Rad s tekstem 7. Kombiniranje 8. Variranje 9. Građenje 10. Razlaganje <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reprodukcijska 2. Izravno umjetničko djelo 3. Prirodni oblici 4. Načinjeni oblici 5. Power Point 6. Tablet, PC 7. Fotoaparati 8. Fotografije 9. Grafoskop 10. Televizor 11. Video 12. Ploča, kreda 13. Ostalo: 	
NASTAVNA JEDINICA			
<p>Likovno područje: slikanje Likovni pojmovi: kromatsko – akromatski kontrast Motiv: vizualni - srce Likovni materijali i likovne tehnike: tempere Digitalni alati: PowerPoint prezentacija, projektor, platno Nastavno sredstvo – reprodukcija: Kazimir Maljevič, <i>Farmer u polju</i>, 1929.</p>			

Artikulacija nastavnog sata	
Aktivnosti učitelja i učenika	Praćenje, vrednovanje, prezentacija
<p>1. Uvodni dio: <i>Priprema</i></p> <p>Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem im rad temperom. Učenici pod mojim vodstvom i uz moju pomoć pripremaju radna mjesta i pribor za rad. Provjeravam imaju li svi zaštitu za stolove i izvađen bijeli hrapavi papir, tempere, kistove, paletu i posudicu za vodu. Učenicima demonstriram rad temperom. Učenicima govorim da kist prvo umočimo u vodu i promiješamo boju, dok boja ne postane gusta poput jogurta. Slikamo na hrapavoj strani papira. Kad se boja osuši, preko nje možemo naslikati novi sloj neke druge boje. Sloj boje ne bi smio biti predebeo jer se tada boja ljušti.</p>	<p>Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje:</p> <p>Učenici prepoznaju i opisuju različite mogućnosti likovnog izražavanja temperama.</p>
<p>2. Srednji dio: <i>Motivacija</i></p> <p>Na PPT prezentaciji pokazujem nekoliko pojmova koje učenici trebaju povezati. Pojmovi su: visoko – nisko, star – mlad, slatko – slano, tiho – glasno. Pitam učenike u kakvom su odnosu ti pojmovi. Oni su suprotni. Govorim da je kontrast suprotnost, odnosno naglašena različitost. Navodim ih da i oni kažu nekoliko primjera. Na slajdu pokazujem dvije fotografije papige. Jedna je fotografija u boji, a druga crno-bijela. Pitam učenike po čemu se razlikuju te dvije fotografije. <i>Što je oduzeto drugoj fotografiji? Koje boje uočavate na fotografijama? Jesu li te dvije fotografije u kontrastu?</i> Objašnjavam kako kromatske boje nazivamo šarenim bojama, a akromatske nešarenim. Učenici navode boje koje vide. Pitam ih kako ćemo dobiti sivu boju. Različiti tonovi sive nastaju dodavanjem više bijele ili više crne tempere. Na slajdu prikazujem podjelu kromatskih i akromatskih boja. Učenici promatraju fotografije dalmatinca i graničarskog škotskog ovčara. Govore koje kromatske i akromatske boje uočavaju i gdje se nalaze. Pitam učenike uočavaju li kromatsko – akromatski kontrast. Zatim slijedi analiza sljedećih reprodukcija: Kazimir Maljevič: <i>Jutro u selu nakon snježne oluje</i>, 1912.; Juan Gris: <i>Gitara i novine</i> i Josip Račić: <i>Djevojka u bijelom</i> 1908. 1925. Učenici će na reprodukcijama izdvojiti akromatske i kromatske boje koje vide te pokazati gdje uočavaju kromatsko – akromatski kontrast. <i>Koji su dijelovi reprodukcije naslikani kromatskim, a koji akromatskim bojama? Koja je akromatska boja najzastupljenija?</i> Nakon učenikovih odgovora na slajdu se pojavljuju krugovi obojeni kromatskim i akromatskim bojama kojima su naslikane reprodukcije. Učenicima čitam slikovnicu <i>My heart is filled with happiness</i> autorice Monique Gray Smith. Prevedenu slikovnicu prikazujem na slajdovima. Završava pitanjem: <i>Kad je tvoje srce ispunjeno srećom?</i> Nekoliko učenika će dati odgovor, a nakon toga ću najaviti zadatak. Govorim učenicima da će srce slikati kromatskim bojama, a pozadinu akromatskim bojama počevši od bijele, svijetlo sive pa sve do crne pri rubovima. U zadatak ne krećem dok ne uočim da su svi razumjeli što trebaju raditi.</p>	<p>Praćenje:</p> <p>Za vrijeme rada, učenici povremeno odgovaraju na moja pitanja kojima ih potičem na refleksije tijekom istraživačkog i stvaralačkog procesa te na raspravu o rezultatu rada. Pratim aktivno sudjelovanje, samostalnost, samoinicijativnost, komunikaciju i suradnju, toleranciju i doprinos tijekom rada.</p>
<p>Najava zadatka: <i>Danas ćete temperama slikati srce koristeći kromatsko – akromatski kontrast.</i></p>	
<p>3. Završni dio: <i>Analiza i vrednovanje</i></p>	<p><i>Samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje</i></p>

Nakon što učenici završe svoje radove, postavljam ih na ploču i numeriram. Pitam učenike da ukratko opišu kojim smo se zadatkom danas bavili: *Što je bio današnji zadatak? Navedite kromatske boje. Navedite akromatske boje. Što je kontrast? Razgovaramo o tome jesu li svi ispunili zadatak, koje su razlike među radovima. Jeste li svi upotrijebili kromatske i akromatske boje? Jeste li uspjeli prikazati kontrast? Uspoređujemo radove i reprodukcije, odnosno sličnosti i razlike. Reprodukcija koju uspoređujemo s radovima je Kazimir Maljevič: *Farmer u polju*, 1929. Što je zajedničko toj slici i vašim radovima? Kakvim je bojama prikazana pozadina? Koji je rad najneobičniji? U koji je rad uloženo najviše truda? Jesu li radovi slični? Ako ostane vremena, igramo igru pogađanja radova. Jedan učenik odabere neki rad i opiše ga, a ostali pokušavaju pogoditi o kojem radu je riječ.*

Učenici provode vršnjačko vrednovanje likovnih uradaka na razini likovnog problema, upotrebe likovnog materijala, prikaza motiva, originalnosti i uložene truda usmeno, sudjelujući u raspravi na kraju sata.

Refleksija

Procjenjuje se stupanj zadovoljstva u provedenim aktivnostima, potiče se i samokritičnost u svrhu procjene što se moglo bolje načiniti.

Prezentacija

Učenički radovi se mogu izložiti u učionici i u zajedničkim prostorima škole (hodnici, predvorje, itd).

Plan ploče

KROMATSKO - AKROMATSKI KONTRAST

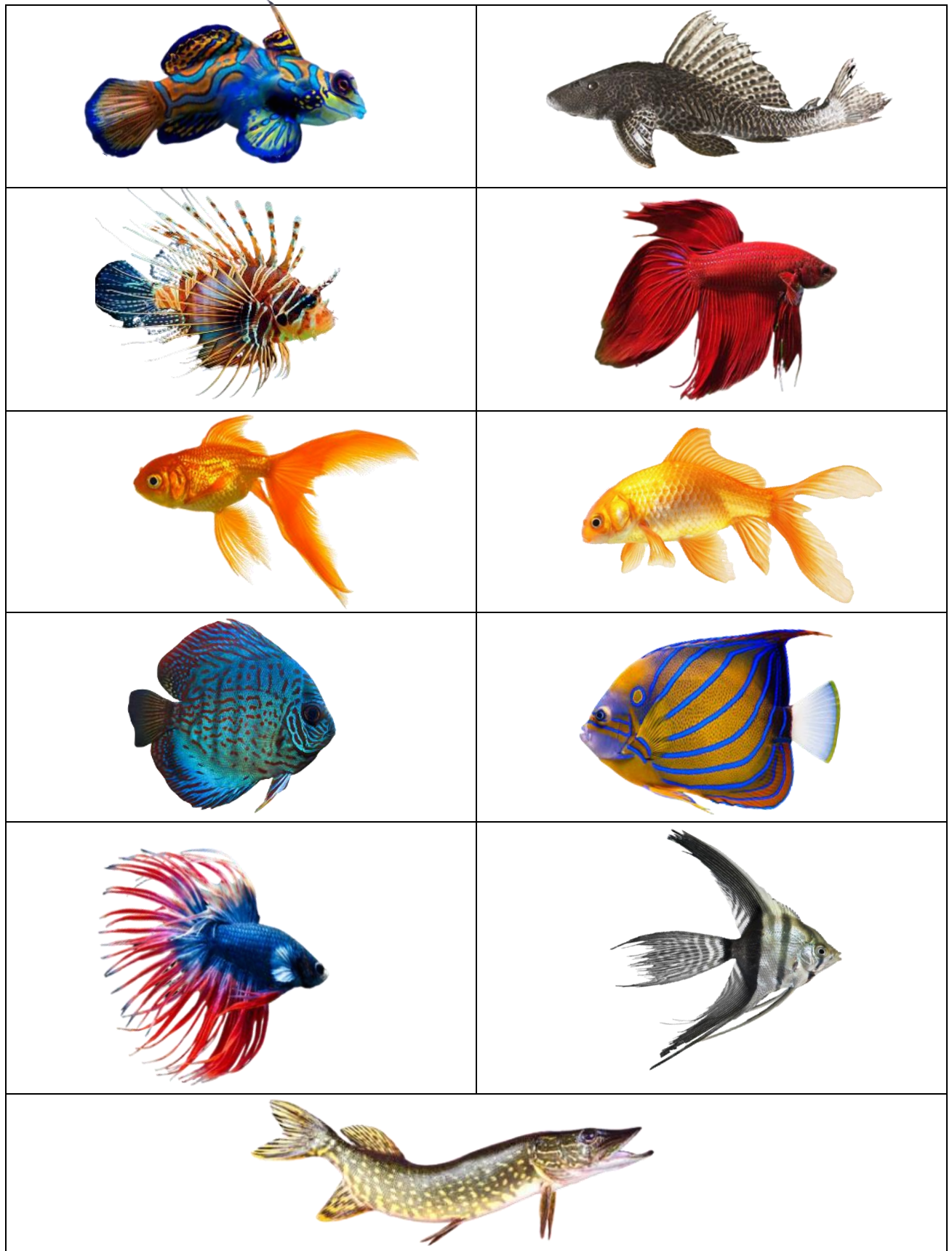
Kazimir Maljevič: *Farmer u polju*, 1929.

Učenički radovi

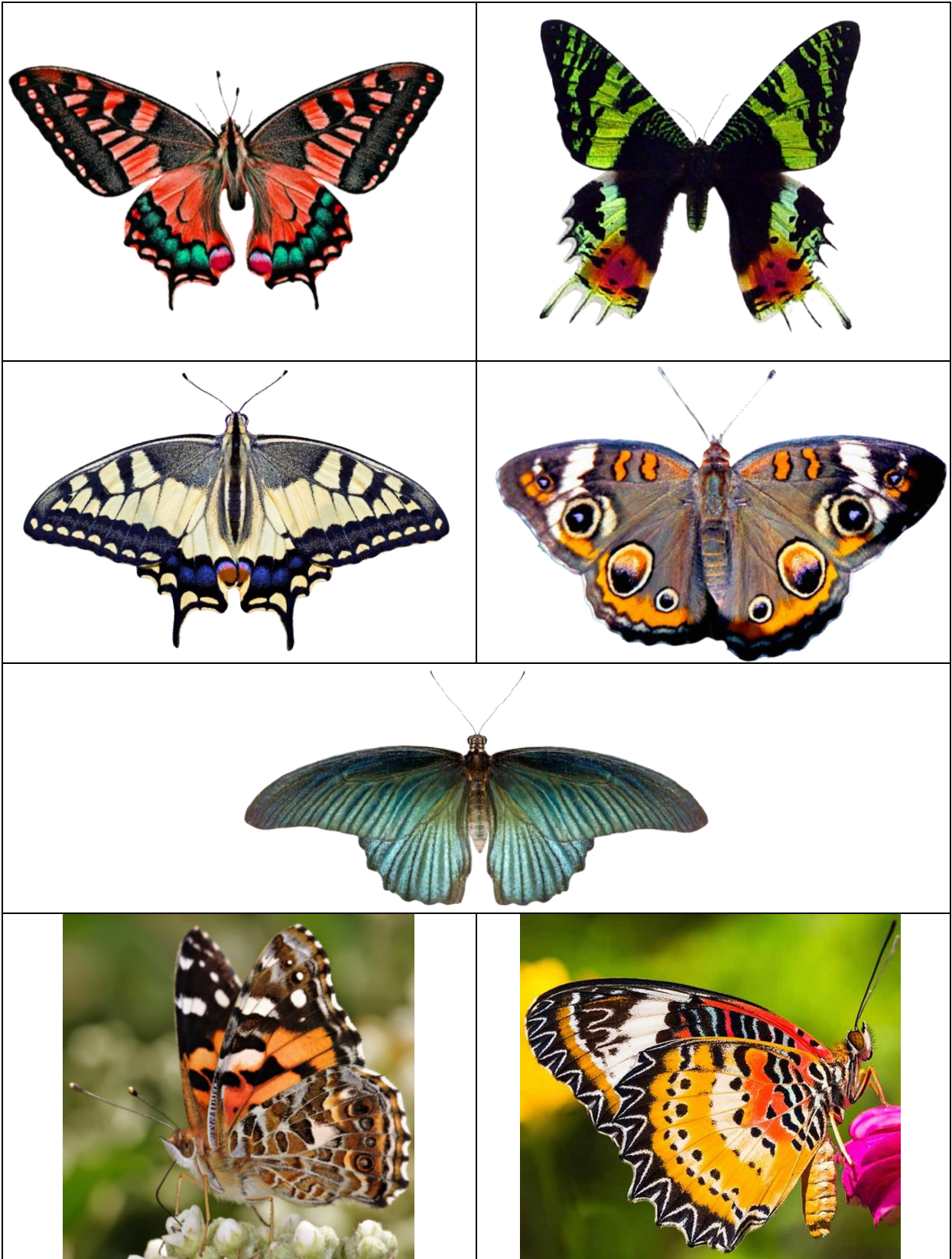
	A	B	C
1			
2			
3			

Prilog 3: Fotografije korištene u motivaciji za eksperimentalne skupine

1. razred, motiv: riba

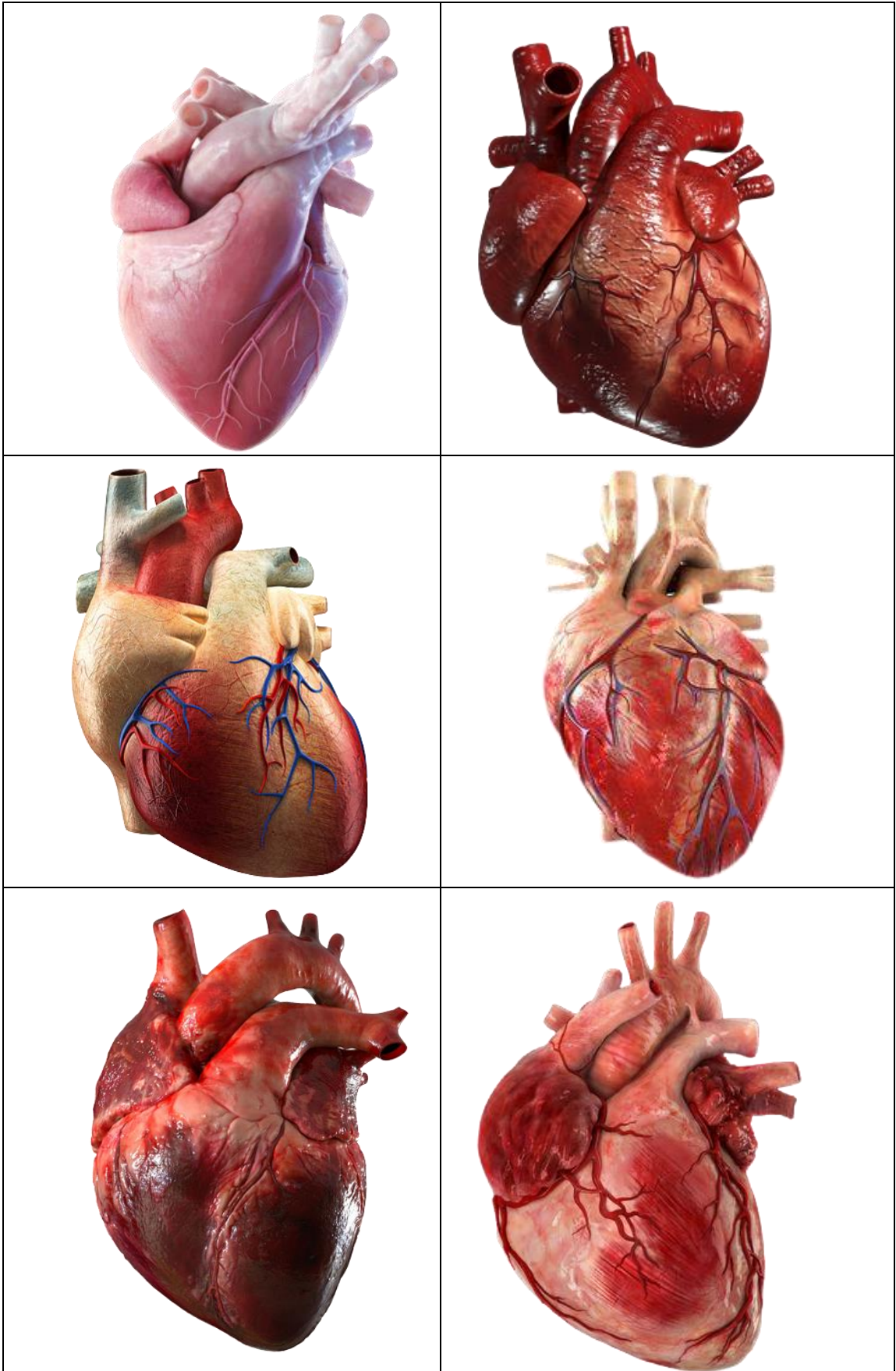
2. razred, motiv: leptir

3. razred, motiv: stablo

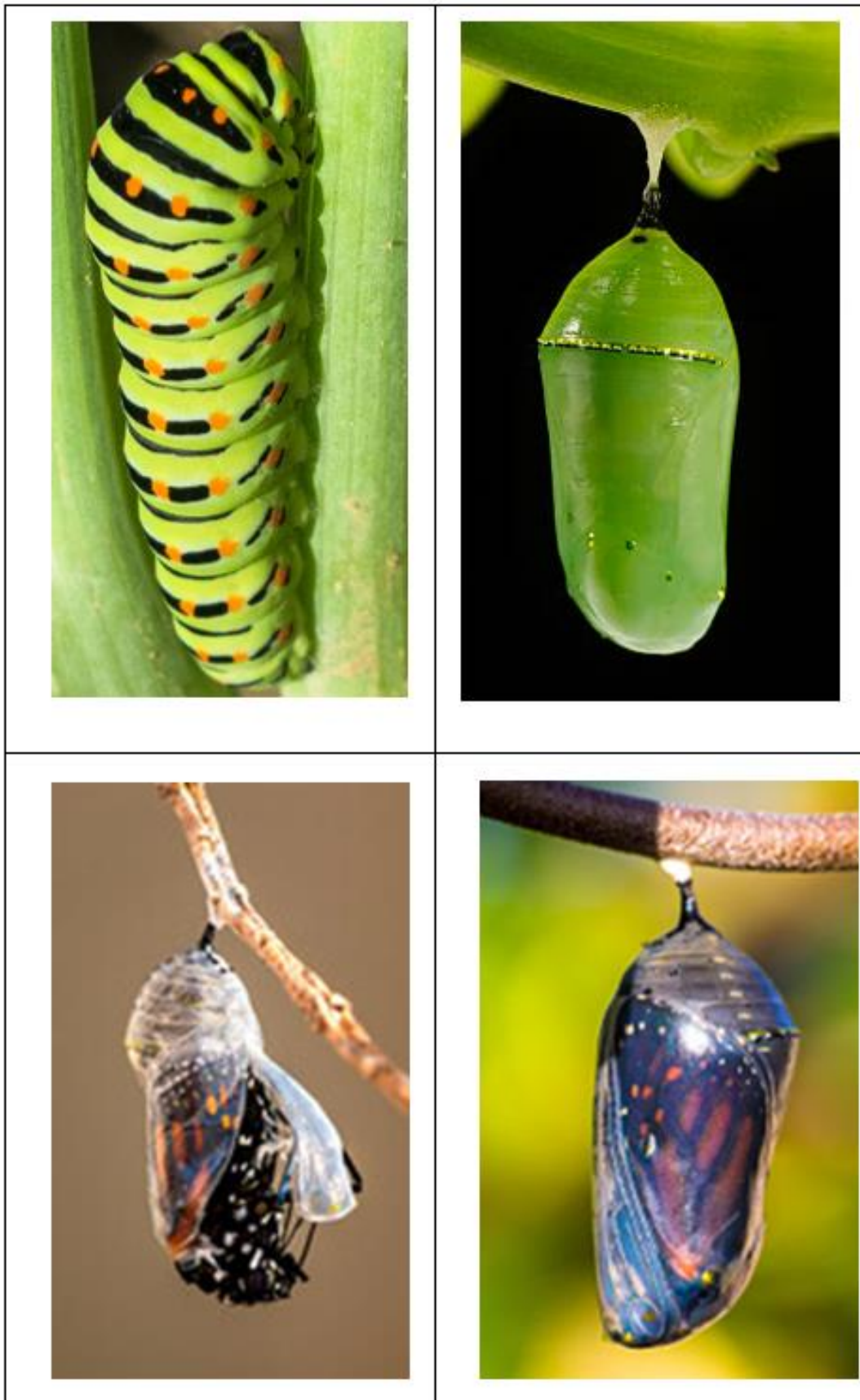

4. razred, motiv: srce

Prilog 4: Fotografije korištene u motivaciji za kontrolnu skupinu,

1. razred, motiv: leptir

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studentice)